

**UCHWAŁA NR XVI/92/2016
RADY GMINY ŁONIÓW**

z dnia 31 marca 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2016-2020**

Na podstawie art 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (t.j Dz.U. z 2015r., poz.1515) w związku z art.17 ust 1 pkt 1 i art.110 ust 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (t.j Dz.U.z 2015r., poz.163 z późn.zm) **Rada Gminy Łoniów**

uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020 stanowiącą Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łoniów.

§ 3.

Uchwała wchodzi z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Antoni Szpak

Załącznik do Uchwały nr XVI/92/2016

Rady Gminy Łoniów z dnia 31 marca 2016 r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ŁONIÓW
NA LATA 2016-2020**

2016

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	15
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	15
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA.....	18
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	18
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	23
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	30
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA.....	32
7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	35
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	41
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	51
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	52
11. POMOC SPOŁECZNA	53
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	66
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	69
14. ANALIZA SWOT	84
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	90
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	93
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	103
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	106
SPIS TABEL I WYKRESÓW	110

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Łoniowie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma charakter kilkuletni; została przygotowana na lata 2016-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przemoc; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 833),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,

- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sandomierskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Gminy Łoniów.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodość w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej

i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczynić się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorzady województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju

Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 przewiduje utworzenie 11 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem oraz 10. Otwarty rynek pracy.

W ramach osi priorytetowej 9. wyznaczono priorytety inwestycyjne, których wdrożenie ma się przyczynić do aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez wzmocnienie ich szans na zatrudnienie, ułatwienia dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, w szczególności środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także wzmocnienia sektora ekonomii społecznej w kreowaniu nowych miejsc pracy poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej.

Z kolei w ramach osi priorytetowej 10. przewidziano wprowadzenie w życie priorytetów inwestycyjnych mających przyczynić się do zwiększenia dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych

oraz oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, zwiększenia liczby mikroprzedsiębiorstw (i nowopowstałych w nich miejsc pracy) tworzonych przez osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo oraz odchodzące z rolnictwa, a także wzrostu adaptacyjności małych i średnich przedsiębiorstw w regionie poprzez dostosowanie ich do zachodzących zmian gospodarczych i zapotrzebowania rynku oraz podnoszenie kompetencji i kwalifikacji pracowników, stanowiące element strategii rozwoju przedsiębiorstwa.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki regionalnej polityki społecznej. W strategii, na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w województwie, sformułowano misję („Misją strategii polityki społecznej województwa świętokrzyskiego jest włączenie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów województwa do działań na rzecz trwałego rozwoju, poprawy jakości życia, zmniejszenia skali problemów społecznych, a także ich łagodzenia”) oraz wyznaczono 5 celów strategicznych: 1. Minimalizacja obszarów wykluczenia społecznego, 2. Kompleksowe działania na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych, 3. Efektywny system polityki społecznej, 4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów wynikających z uzależnień od środków psychoaktywnych, 5. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego.

W celu strategicznym 1. ujęto kwestie wspierania osób i rodzin żyjących w ubóstwie oraz zagrożonych ubóstwem, wyrównywania szans mieszkańców w dostępie do usług społecznych, stworzenia i rozwoju efektywnego systemu wsparcia rodzin oraz rodzicielstwa zastępczego, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu strategicznym 2. zaakcentowano potrzebę kształtowania wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy, rozwijania usług socjalnych dla tych osób oraz tworzenia warunków sprzyjających ich zaradności i samodzielności.

W ramach celu strategicznego 3. zwrócono uwagę na konieczność systematycznego diagnozowania problemów społecznych oraz planowania strategicznego i operacyjnego w obszarze polityki, wprowadzania i wspierania innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej, ograniczenia niekorzystnych tendencji w sferze ludnościowej i rodzinnej, dostosowania infrastruktury i bazy społecznej do dynamiki długookresowych trendów demograficznych, kształcenia i szkolenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej

oraz podejmowania współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy.

W celu strategicznym 4. podkreślono potrzebę prowadzenia profilaktyki i zmniejszania skutków uzależnień oraz zwiększenia dostępności leczenia odwykowego i wsparcia w procesie wychodzenia z uzależnień, natomiast w ramach celu strategicznego 5. skupiono się na wzmocnieniu potencjału instytucji pozarządowych i wsparciu partnerstw na poziomie lokalnym i regionalnym, zaangażowaniu sektora pozarządowego w proces rozwiązywania problemów społecznych oraz rozwijaniu w województwie sektora ekonomii społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sandomierskiego na lata 2014-2020 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, sformułowano założenia polityki społecznej powiatu. Ujęto je w ramach misji oraz 4 wyznaczonych celów strategicznych.

W obrębie celu strategicznego 1. zaplanowano działania służące zapewnieniu pomocy rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki, wspieraniu dzieci i młodzieży w kształceniu i rozwoju, w tym dzieci dotkniętych niepełnosprawnością, udzieleniu pomocy osobom opuszczającym, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, a także działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Działania wyznaczone w ramach celów strategicznych 2. i 3. skupiono natomiast na aktywizowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wspieranie osób bezrobotnych i poszukujących pracy, ubogich, zagrożonych bezdomnością i bezdomnych, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki oraz ograniczenie skutków niepełnosprawności, a także aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

Działania ujęte w obrębie celu strategicznego 4. poświęcono z kolei poprawie bezpieczeństwa publicznego w powiecie, m.in. poprzez przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, natomiast w ramach celu strategicznego 5. uwzględniono działania zakładające zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej poprzez rozwój kadr i służb pomocowych oraz infrastruktury socjalnej, a także wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwoju Gminy Łoniów jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki polityki rozwoju gminy. Na podstawie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, wyznaczono priorytety rozwoju gminy, formułując jej wizję („Łoniów to gmina przyjazna ludziom i środowisku, posiadająca nowoczesną infrastrukturę. Na terenie gminy działa zakład przetwórstwa owocowo-warzywnego, zaopatrywany przez miejscowych producentów. Gmina jest przyjazna organizacjom społecznym i przedsiębiorcom, którzy inwestują i zatrudniają miejscowych pracowników. Szlak jabłkowy oraz produkty lokalne przyciągają turystów mogących korzystać z bogatej oferty agroturystycznej. Niewiele osób pozostaje bez pracy, a ludziom żyje się dostatnio”), identyfikując jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, jakie przed nią stoją, określając uwarunkowania jej rozwoju oraz przyjmując 3 cele strategiczne (1. Rozwój gospodarczy gminy poprzez wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i zmian w rolnictwie, 2. Modernizacja infrastruktury i dostosowanie do aktualnych potrzeb, 3. Wykorzystanie i ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych), a w ich ramach programy i działania.

Do działań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: zapewnienie dostępu do szkoleń dla potencjalnych przedsiębiorców, poprawę infrastruktury gminy warunkującej rozwój przedsiębiorczości, opracowanie i promocję oferty inwestycyjnej gminy, oferowanie ulg podatkowych dla przedsiębiorców, promowanie lokalnych przedsiębiorców i miejscowych surowców wśród lokalnych konsumentów, organizowanie konkursu „Przedsiębiorca roku”, rozwijanie zasobów ludzkich, zapewnienie rolnikom dostępu do szkoleń dotyczących technologii produkcji oraz możliwości pozyskania funduszy unijnych na działalność pozarolniczą, dostosowanie potrzeb produkcji do potrzeb konsumenta w oparciu o dostępne informacje, identyfikowanie i promowanie produktów lokalnych, promowanie agroturystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczo-kulturowych gminy, zapewnienie dostępu do szkoleń dla osób zainteresowanych prowadzeniem

agroturystyki, inicjowanie powstawania grup producenckich, kultywowanie zanikających zawodów oraz organizowanie konkursu na najpiękniejsze gospodarstwo agroturystyczne.

Podkreślono również potrzebę rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowej, poszerzenia zakresu usług medycznych, rozszerzenia działalności oddziałów przedszkolnych, utworzenia ośrodka pielęgnacyjno-opiekuńczego, poszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży, rozbudowy, modernizacji, unowocześnienia i wyposażenia budynków użyteczności publicznej (szkół, ośrodków zdrowia, urzędu, świetlicy, biblioteki, GOK-u, remizy OSP), oczyszczenia i zagospodarowania zbiorników wodnych, rekultywacji terenu w Piasecznie z udziałem partnerów zewnętrznych (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Kopalnia Siarki Machów), realizowania programów odnowy i rozwoju wsi, oczyszczenia i uregulowania szlaków wodnych (Kacanka, Koprzywianka), wyznaczenia szlaków turystycznych we współpracy z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym oraz miejsc pod pola namiotowe, wyznaczenia i zagospodarowania ogólnodostępnych stref rekreacji, ścieżek rowerowych, szlaków spacerowych i miejsc spotkań letnich, wykorzystania faktu istnienia na terenie gminy Łoniów Parku Krajobrazowego, renowacji Sanktuarium w Sulisławicach oraz organizowania turystyki pielgrzymkowej, odnawiania i promowania mniej znanych obiektów zabytkowych na terenie gminy (kapliczki, kościoły, dworki), wspierania lokalnych zespołów ludowych, organizowania imprez gminnych i powiatowych, podtrzymywania tradycji ludowych i kultywowania obrzędów (dożynki, jasełka, wianki na noc świętojańską, itp.), identyfikowania tradycyjnych potraw lokalnych i ich promowania oraz utworzenia systemu informacji turystycznej.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Łoniów to gmina wiejska, położona w województwie świętokrzyskim, w południowo-zachodniej części powiatu sandomierskiego. Sąsiaduje z gminami: Baranów Sandomierski (z powiatu tarnobrzeskiego w województwie podkarpackim), Klimontów i Koprzywnica (z powiatu sandomierskiego), Osiek (z powiatu staszowskiego) oraz miastem Tarnobrzeg (z województwa podkarpackiego).

Gmina obejmuje obszar 86,99 km² i zajmuje 12,9% powierzchni powiatu. W jej skład wchodzi 30 sołectw: Bazów, Bogoria, Chodków Nowy, Chodków Stary, Gągolin, Gierszowice, Jasienica, Jeziory, Kępa Nagnajewska, Krowia Góra, Królewice, Łązek, Łoniów, Łoniów-Kolonia, Otoka, Piaseczno, Przewłoka, Ruszcza-Płaszczyna, Ruszcza-Kolonia, Skrzypaczowice, Skwirzowa, Sulistawice, Suliszów, Świniary Nowe, Świniary Stare, Trzebiesławice, Wnorów, Wojcieszycy, Wólka Gierszowska i Zawidza.

Gmina Łoniów i jej okolice położone są w obrębie trzech regionów: Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej, Niecki Nidziańskiej i Kotliny Sandomierskiej. Obszar gminy należy do zlewni Koprzywianki – rzeki wpadającej do Wisły. W północnej części gminy występuje krajobraz typowy dla wyżyn lessowych, pofałdowany z głębokimi jarami i wąwozami, w części południowo-wschodniej jest to krajobraz nadrzeczny, pełen meandrów, zakoli i starorzeczy, gdzie występują niewielkie jeziora i zabagnienia, zaś w rejonach południowo-zachodnich występuje teren płaski i równinny, tylko nieznacznie pofałdowany.

Mimo stosunkowo niewielkiego zalesienia, krajobraz gminy jest zróżnicowany i atrakcyjny widokowo. Jedyny, większy maszowisko leśny znajduje się w rejonie Świniar i Zawidzy. Są to głównie bory sosnowe z domieszką drzew liściastych, natomiast w podmokłych dolinach rzek występują lasy mieszane z dominacją dębu, topoli i olchy. Żyją tu m.in. sarny, dziki, jelenie, zające, liczne gatunki ptactwa wodnego, występują rzadkie gatunki flory.

Część gminy leży w granicach Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, zajmującego powierzchnię ponad 31 tys. hektarów. W gminie znajduje się znaczna liczba pomników przyrody w postaci drzew rosnących pojedynczo i w grupach. W Łoniowie są to: wiąz górski, lipa drobnolistna, 2 dęby szypułkowe na terenie parku

podworskiego oraz dąb szypułkowy w centrum wsi; w Przewłocze: wierzba biała i topola czarna; w Skrzypaczowicach: lipa drobnolistna; w Ruszcy Płaszczynie: wiąz szypułkowy i 38 lip drobnolistnych na terenie parku podworskiego; w Skwirzowej: dąb szypułkowy; w Jeziorach: wiąz szypułkowy oraz przy drodze z Ruszcy do Piasków – dąb szypułkowy.

Na terenie gminy znajdują się zarówno tereny o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak i silnie zdewastowane, głównie wskutek działań przemysłu wydobywczego (rejon Piaseczna). Ciekawym elementem pejzażu są pasma sadów ciągnące się wzdłuż Wisły. Krajobraz wzbogacają ocalałe resztki parków podworskich, pojedyncze pomnikowe drzewa oraz liczne, przydrożne kapliczki i krzyże.

Pierwsze wzmianki o Łoniowie i okolicznych wsiach można odnaleźć w różnych dokumentach pochodzących z XII, XIII i XIV wieku. Wymienione są w nich m.in. Królewice (1136 r.), Łoniów (1153 r.), Ruszcza Płaszczyna (1248 r.), Chodków (1257 r.), Sulisławice (1326 r.) i Świniary (1360 r.). Osadnictwo na obszarze gminy rozwijało się w miejscach najbardziej sprzyjających, głównie w pobliżu cieków wodnych i na wzniesieniach terenu, tam gdzie występowały urodzajne gleby

W połowie XII wieku Łoniów był prywatną fundacją rodu Kościeszka vel Strzegonia. Cała niemal parafia stanowiła wówczas żupę tego rodu. Dziesięcinę z niej pobierał wówczas klasztor jędrzejowski. Za Długosza wieś oddawała dziesięcinę do biskupstwa krakowskiego. W 1440 roku w Łoniowie istniał już kościół.

W drugiej połowie XVI wieku na terenie dzisiejszej gminy przeważała własność szlachecka, rozwijało się rolnictwo, uprawiano zboża, zwłaszcza parzenicę, która decydowała o zamożności miejscowej szlachty. Wśród pierwszych właścicieli Łoniowa wymieniani są: Mikołaj Gniewosz, który toczył spór o las z Cystersami, Jan Wnorowski – hrabia Strzegonia oraz Paweł Gniewosz, który w latach 1569-1589 zamienił kościół w Łoniowie na zbór kalwiński. W 1596 roku miejscowość przeszła w ręce Chrzanowskich, następnie należała do Kuczkowskich i Moszyńskich.

Według Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w skład dóbr łoniowskich wchodziły folwarki: Łoniów, Zawidza, Skrobno i Łukowiec oraz wsie: Piotrówka, Łukowiec, Wnorów i Zawidza. Istniały tam: młyn wodny, wiatrak i cegielnia.

Nieopodal Łoniowa znajdują się Sulisławice – jedna z najstarszych osad ziemi sandomierskiej. Już w pierwszej połowie XIII wieku na jej terenie znajdował się ośrodek kultu religijnego. W połowie XV wieku był tam Kościół parafialny drewniany pw. Narodzenia Panny

Maryi. Dziedzicami wsi byli Jan Lenartowicz i Albert Gorzycyński. Dziesięcinę z łąnów pobierał klasztor jędrzejowski. Miejscowy Kościół stał się znany w całej ziemi sandomierskiej od połowy XVII wieku za sprawą cudownego obrazu Matki Boskiej, który wedle akt kościelnych miała przywieść ze wschodu w 1610 roku Dorota Ografina – córka rosyjskiego popa. Poświęcenie świątyni po jej ukończeniu nastąpiło w 1888 roku.

W wyniku trzeciego rozbioru Polski w 1795 roku, teren dzisiejszej gminy Łoniów znalazł się pod panowaniem austriackim i wszedł w skład Galicji Zachodniej. W 1809 roku przyłączono ją do Księstwa Warszawskiego, a Łoniów z okolicznymi wsiami znalazł się w departamencie radomskim i powiecie sandomierskim.

Ostatnimi właścicielami łoniowa byli hrabiowie Moszyńscy, którzy posiadali dobra łoniowskie do II wojny światowej. W latach 1880-85 hrabia Jerzy Moszyński wzniósł w miejscowości pałac zaprojektowany przez Antoniego Łuszczkiewicza z Krakowa. W 1912 roku ogrodnik i planista Stefan Celichowski zaprojektował naturalistyczny park przy pałacu. W 1880 roku powstał budynek, w którym do 2012 roku znajdowała się siedziba Urzędu Gminy. W tym czasie na terenie miejscowości znajdowało się 76 domów, funkcjonowała fabryka świec, dwie olejarnie, cegielnia, młyn i cztery wiatraki a także garbarnia. Działała również szkoła początkowa.

We wrześniu 1939 roku na terenie gminy toczyły się działania wojenne związane głównie z przygotowaniem i przeprawą przez Wisłę wycofującej się Armii Kraków. W latach okupacji hitlerowskiej działały tu różne grupy partyzanckie, pamiątki po jednej z nich, tj. „Jędrusiach”, zostały zgromadzone w izbie pamięci w starym kościele w Sulisławicach, gdzie w czasie okupacji redagowano tajną gazetę pt. „Odwet”.

Na terenie gminy znajduje się kilka obiektów zabytkowych. Najważniejsze z nich to: XV-wieczny Kościół Parafialny pw. Św. Mikołaja w Łoniowie, Pałac hrabiów Moszyńskich z 1885 roku, w którym do 2009 roku mieścił się Dom Dziecka w Łoniowie, oraz Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej „Misericordia Domini” w Sulisławicach.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Łoniów położony jest w odległości 18 km od Tarnobrzega, 22 km od stolicy powiatu – Sandomierza, 95 km od Kielc i 140 km od Krakowa. W samym Łoniowie krzyżują się dwie drogi krajowe: nr 9 Radom – Rzeszów i nr 79 Bytom – Sandomierz – Kraków.

Komunikacja na terenie gminy poprowadzona jest zgodnie z przebiegiem dwóch najważniejszych tras przecinających się pod kątem prostym, od których odbijają drogi dojazdowe o znaczeniu lokalnym. Przez gminę przebiegają drogi powiatowe o łącznej długości ponad 35 km oraz drogi gminne o długości powyżej 90 km. Istotne znaczenie mają także drogi transportu rolnego.

Przez teren gminy przebiega również linia kolejowa z Chmielowa do Staszowa.

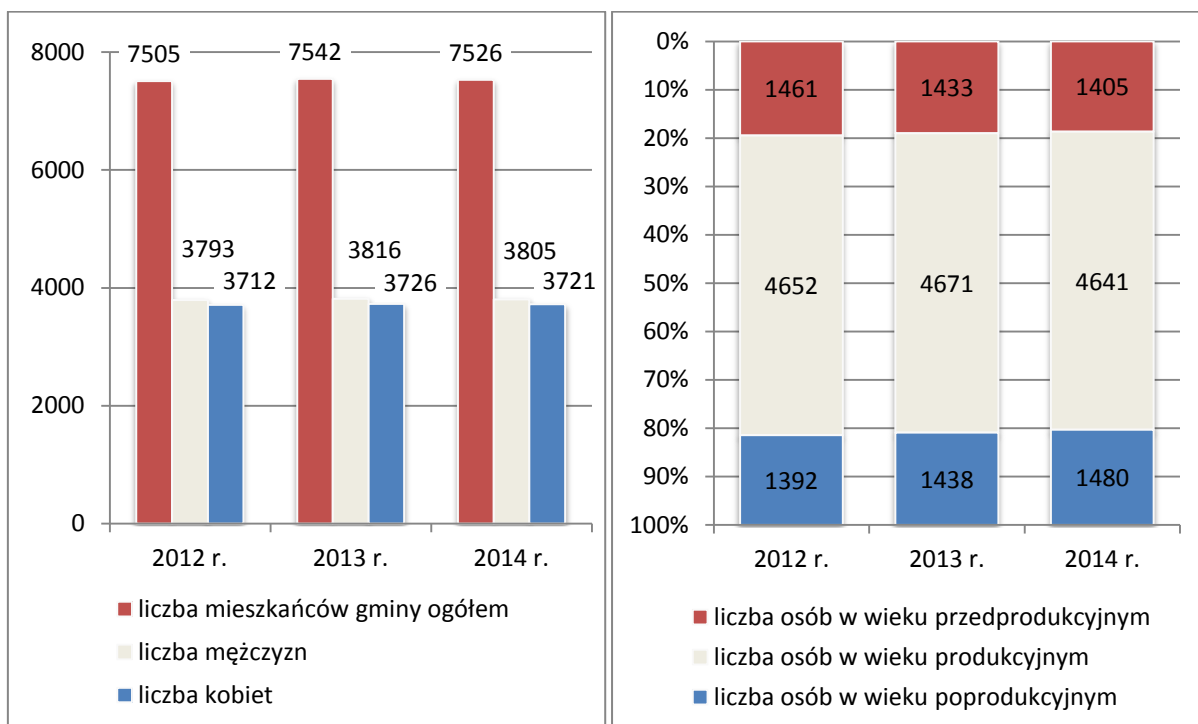
Komunikację na terenie gminy zapewnia m.in. PKS Tarnobrzeg, a w zakresie dowozu uczniów do szkół i przedszkoli prywatna firma Grzegorza Polit z Zakrzowa. Ocenia się, że mieszkańcy większości miejscowości w gminie doświadczają trudności w dostępie do środków transportu publicznego, a do zadowalająco skomunikowanych wsi należą jedynie Łoniów, Jasienica i Łązek.

3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2012-2014 liczba ludności gminy Łoniów utrzymywała się na zbliżonym poziomie (7.505 w 2012 r., 7.542 w 2013 r. i 7.526 w 2014 r.) Na koniec kolejnych lat większość wśród ogółu ludności gminy stanowili mężczyźni (po 50,5% w 2012 i 2014 r. oraz 50,6% w 2013 r.).

W analizowanym okresie zmniejszała się systematycznie liczba dzieci i młodzieży, wahaniom ulegała liczba osób w wieku produkcyjnym, rosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014

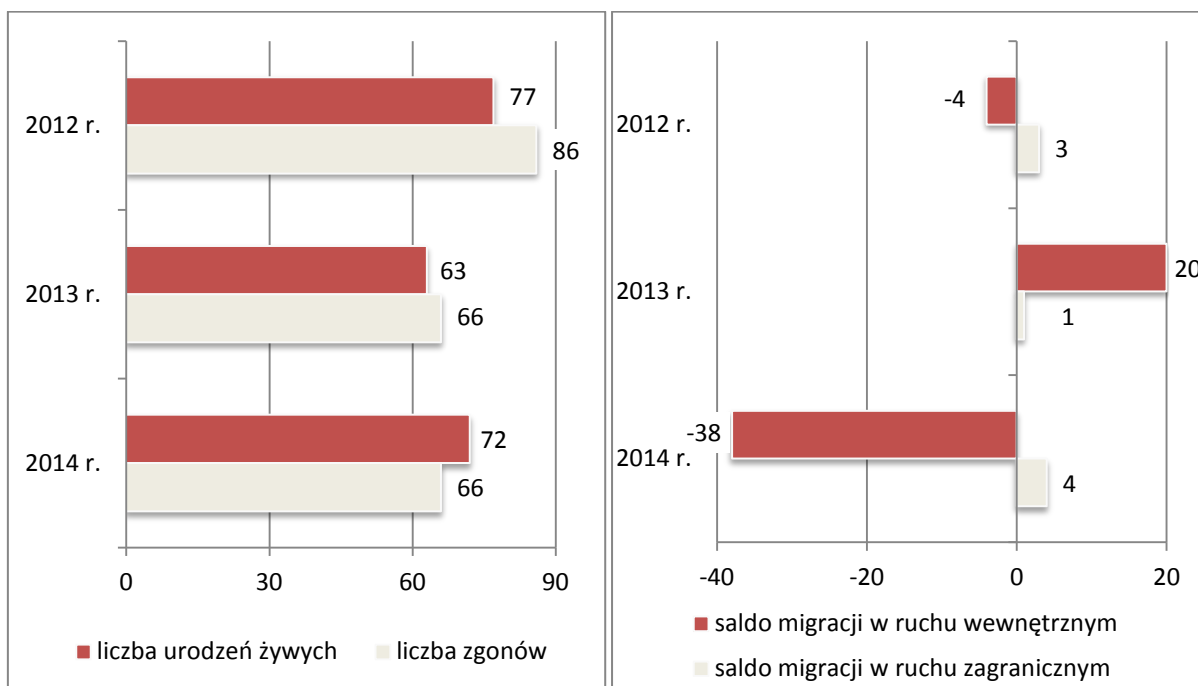
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Zasadniczy wpływ na wzrost liczby mieszkańców gminy w 2013 roku i jej spadek w roku następnym miało saldo migracji, odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (+21 w 2013 r. i -34 w 2014 r.). Dużo mniejsze znaczenie miał przyrost naturalny, który w kolejnych latach zmieniał się na korzyść, osiągając w 2014 roku wartość dodatnią (-9 w 2012 r., -3 w 2013 r., +6 w 2014 r.).

Spadek liczby dzieci i młodzieży mógł wynikać zarówno z migracji, jak i przejścia do grona osób w wieku produkcyjnym większej od liczby urodzeń żywych liczby osób będących dotychczas w wieku przedprodukcyjnym.

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracyjnego ludności gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2012-2014

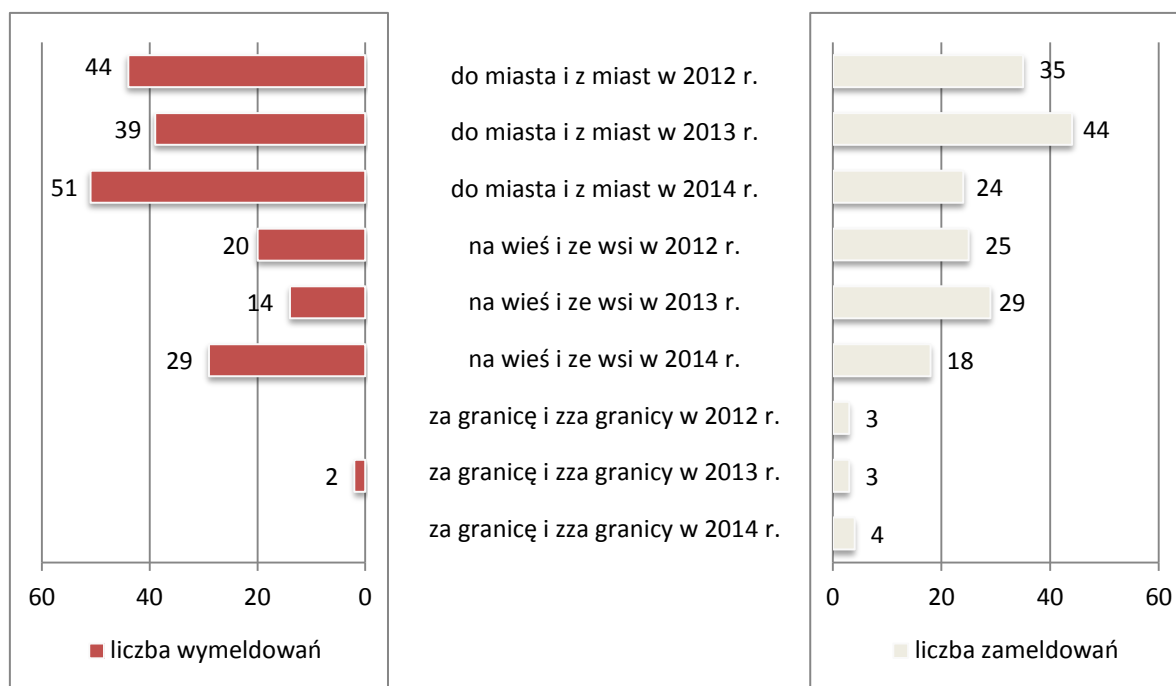

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Mieszkańcy gminy opuszczający jej teren kierowali się głównie do jednostek miejskich, np. Tarnobrzegu lub Sandomierza. Z kolei dla osób, które postanowiły się osiedlić w gminie, najczęściej wcześniejszym miejscem zamieszkania były miasta, przy czym niewiele mniejszą grupę stanowiły osoby, które poprzednio zamieszkiwały na innych obszarach wiejskich. Niewielkie znaczenie miał z kolei ruch migracyjny odbywający się za granicę i zza granicy.

Nowi mieszkańcy gminy, wcześniej zamieszkujący w miastach (np. w Osieku, Koprzywnicy czy Tarnobrzegu), mogą stanowić grupę osób, które postanowiły się osiedlić na nieodległych od miejskich terenach, charakteryzujących się brakiem zgiełku, ciszą i spokojem okolicy. Powodem może być również dostępność w gminie tańszych lokali i domów mieszkalnych i traktowanie jej jako bazy wypadowej do działalności zawodowej podejmowanej w pobliskich miastach.

Dane szczegółowe na temat ruchu migracyjnego ludności gminy według typu i kierunku migracji przedstawiają poniższe wykresy

Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014 według typu i kierunku migracji

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Podsumowując zachodzące w gminie zmiany demograficzne, należy podkreślić, iż pomimo utrzymującej się liczby ludności na zbliżonym poziomie są one raczej niekorzystne. Stale zmniejsza się bowiem liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, rośnie natomiast udział osób starszych w populacji gminy. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

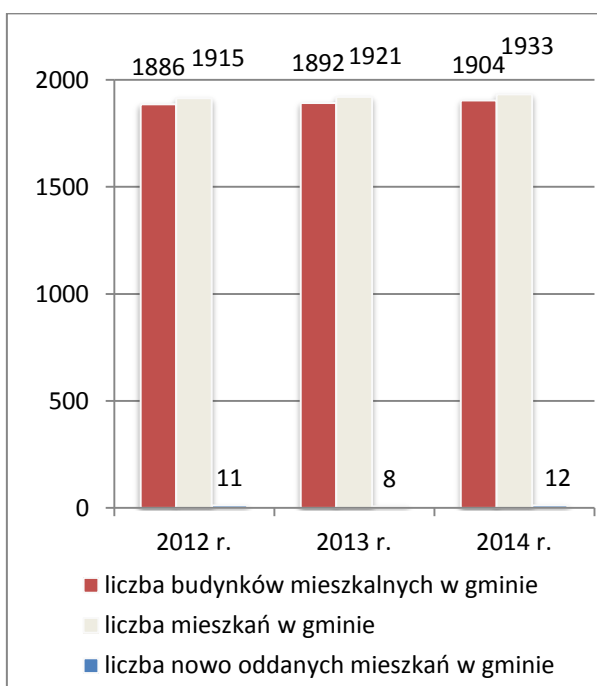
Sytuacja demograficzna jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2012-2014 liczba mieszkań w gminie Łoniów zwiększała się z roku na rok (z 1.915 w 2012 r. do 1.933 w 2014 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy Łoniów wynika, że liczba mieszkań będących w zasobach gminy była niewielka (6 w 2012 r., 4 w 2013 r., 6 w 2014 r.). Nie było wśród nich lokali socjalnych.

W 2012 roku żaden mieszkaniec gminy nie złożył wniosku o mieszkanie komunalne z zasobów gminy, rok później liczba osób oczekujących na takie mieszkanie wyniosła 4, a w 2014 roku 2. Nie było natomiast osób oczekujących na mieszkania socjalne. Warto również dodać, że w analizowanym okresie nie zapadły dotyczące mieszkańców gminy wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego.

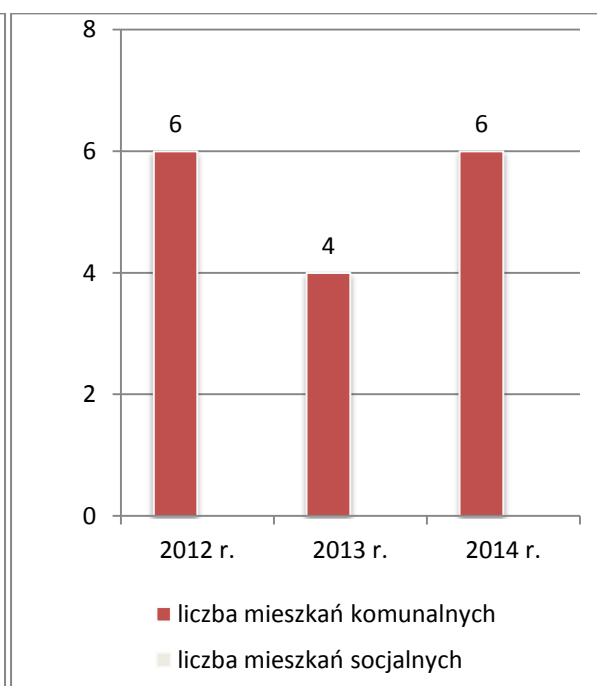
W kolejnych latach liczba nowo oddanych mieszkań w gminie wynosiła: 11 w 2012 r., 8 w 2013 r. i 12 w 2014 r. Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 65 i 1.525 m² w 2012 roku, 51 i 1.345m² w 2013 roku oraz 67 i 1.631 m² w 2014 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań w gminie nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Gminy Łoniów.

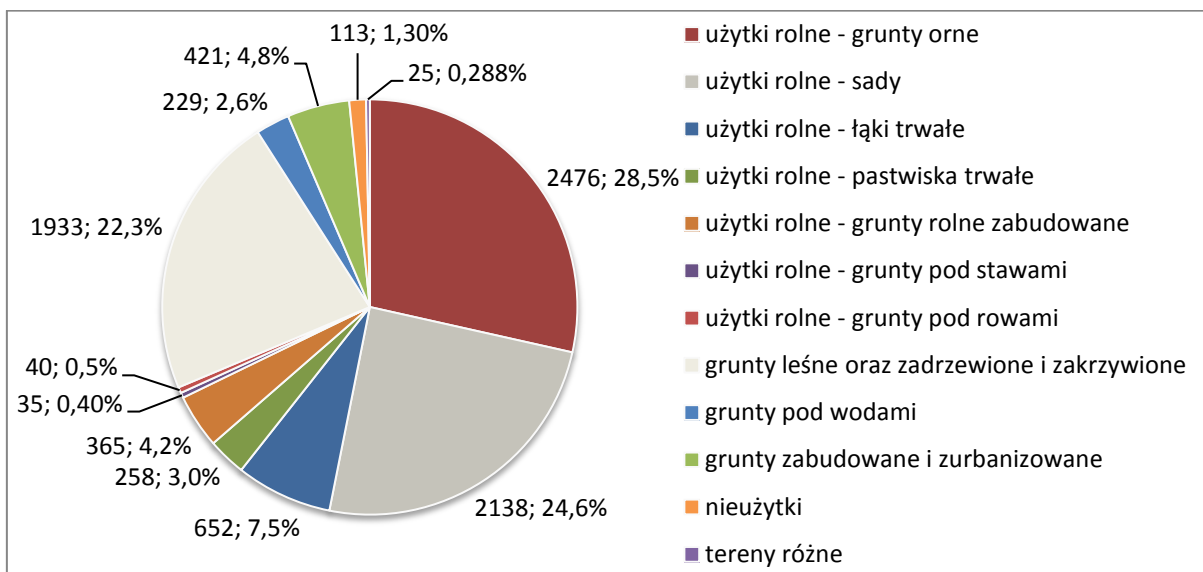
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 94,9% mieszkań. Ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 85,6 i 83,3% mieszkań, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 71,5% mieszkań. Z kolei do gazu sieciowego podłączone było 23,1% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Urząd Gminy Łoniów. W latach 2012-2014 z prawa do dodatku mieszkaniowego skorzystało tylko 1 gospodarstwo domowe (w 2013 r.), któremu przyznano 6 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 918 zł. Gospodarstwo te nie otrzymywało dodatku energetycznego. Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Łoniów jest gminą o charakterze zdecydowanie rolniczym. W strukturze gruntów przeważają użytki rolne (68,7%), wśród których najwięcej jest gruntów ornych (41,5%) i sadow (35,8%). Znaczny jest także udział gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (22,3%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na większości obszaru gminy przeważają gleby urodzajne – ok. 34% gruntów ornych zajmują gleby klasy III, a 23% klas I i II. Najwyższą przydatność dla produkcji rolnej posiadają gleby położone w dwóch kompleksach fizjograficzno-glebowych: w dolinach Wisły i Koprzywianki oraz na wysoczyźnie, od miejscowości Krowia Góra poprzez Łoniów, Ruszczę, Płaszczyznę Wieś, Sulisławice do Wojcieszyc. Dzięki bardzo dobrym właściwościom fizycznym gleby tych kompleksów nadają się pod wszystkie uprawy. Największe arealty słabych gruntów ornych (ok. 14%) znajdują się we wsiach: Świniary, Skwirzowa, Suliszów, Zawidza, Ruszcza Kolonia i Jasienica.

Gmina Łoniów leży w obszarze intensywnego rozwoju sadownictwa i rolnictwa. Przez Łoniów przebiega tzw. Sandomierski Szlak Jabłkowy, a poważną pozycję w produkcji roślinnej zajmuje także uprawa warzyw oraz truskawek.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 1.530 gospodarstw rolnych, w tym 1.502 gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą. Wśród nich było 330 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 965 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 178 gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, 20 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 9 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowały się 662 gospodarstwa rolne spośród 795 trudniących się uprawą) i ziemniaki (421). Ponadto uprawiano warzywa gruntowe (99), uprawy przemysłowe (18), buraki cukrowe (11) oraz rośliny strączkowe jadalne z przeznaczeniem na ziarno (3). W 1.060 gospodarstwach rolnych prowadzono sady, a 250 gospodarstw posiadało ogrody przydomowe.

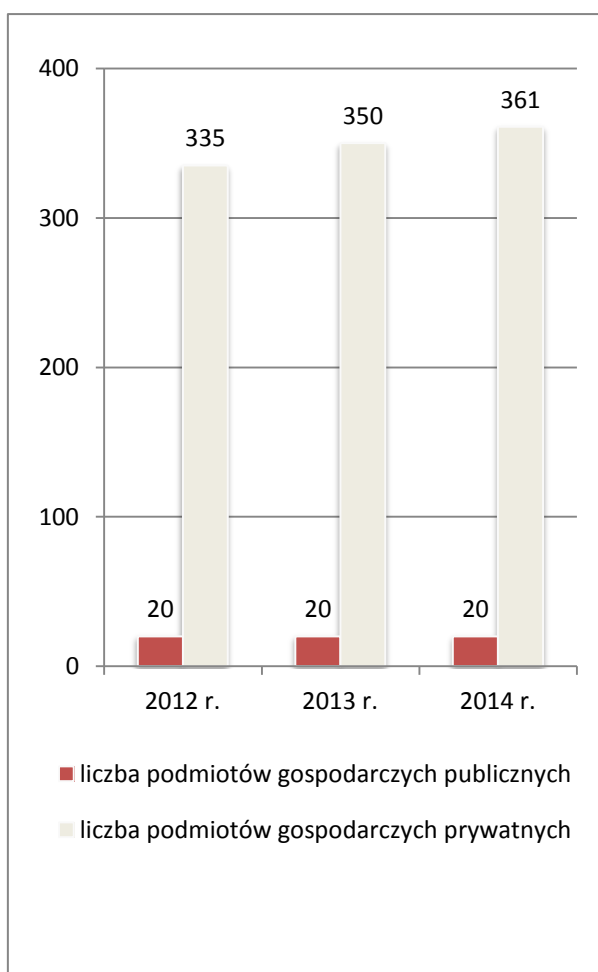
Produkcja zwierzęca nie stanowiła istotnego kierunku w produkcji rolnej na terenie gminy. Mimo to pogłowie zwierząt gospodarskich utrzymywało się na średnim poziomie krajowym. Hodowlą bydła zajmowało się 175 gospodarstw, a trzodę chlewną utrzymywały 142 gospodarstwa. W gospodarstwach utrzymujących zwierzęta gospodarskie hodowano także znaczne ilości drobiu (21.264 sztuki w 615 gospodarstwach).

Na obliczu gminy trwale piętno odcisnęł przemysł siarkowy. Przez lata (intensywnie wydobywanie siarki odbywało się w latach 60-tych i 70-tych ubiegłego wieku) zapewniał on pracującym w nim mieszkańcom pracę i dobre zarobki. Obecnie, po ograniczeniu wydobycia i likwidacji niektórych kopalń, władze gminy borykają się z problemem usuwania skutków ich działania. Wyrobisko kopalni Piaseczno nie tylko zniekształca miejscowy pejzaż, ale także

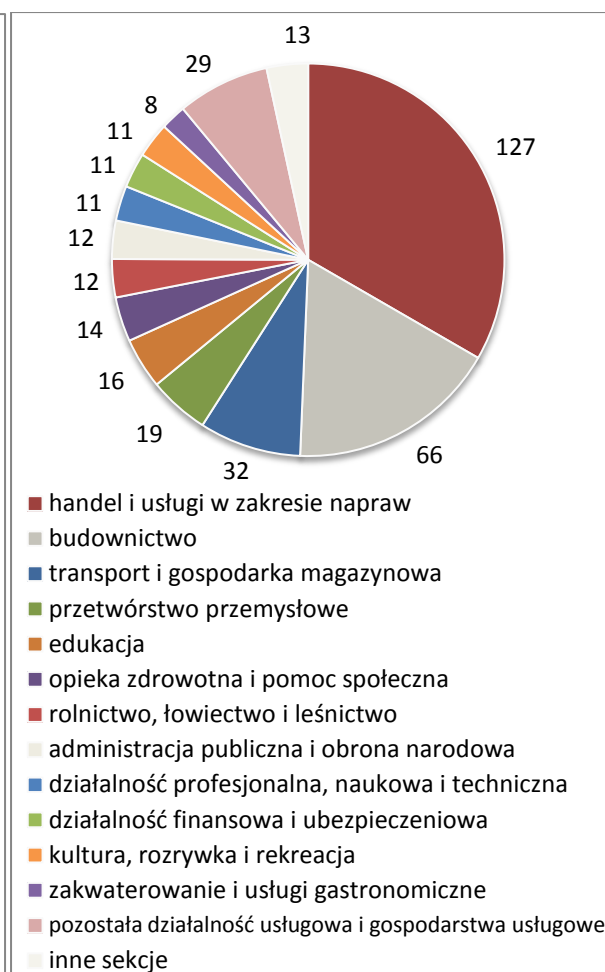
stanowi źródło emisji szkodliwych dla środowiska substancji. Zakończenie trwającej obecnie rekultywacji wyrobiska pozwoli na stworzenie na tym terenie, w oparciu o powstały sztuczny zbiornik wodny, warunków do rozwoju różnych form turystyki i wypoczynku.

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 355 w 2012 r. do 381 w 2014 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (335 w 2012 r., 350 w 2013 r., 361 w 2014 r.). Dominującym rodzajem działalności gospodarczej prowadzonej w gminie był handel i usługi w zakresie napraw (127 podmiotów). Znaczna liczba podmiotów trudniła się także budownictwem (66) oraz transportem i gospodarką magazynową (32). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Z uwagi na rolniczy charakter gminy szczególne znaczenie mają podmioty działające w obszarze obsługi produkcji rolnej, które trudnią się skupem, magazynowaniem i przetwarzaniem płodów rolnych, naprawą sprzętu rolniczego, mechanizacją i chemizacją rolnictwa. Są to m.in.: Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Łoniowie z siedzibą w Krowiej Górze, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „Jabtar” w Chodkowie Starym, Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Łoniowie, Grupa Producentów Owoców i Warzyw Ag Food Sp. z o. o. i Polkon Sp. z o. o. w Jasienicy, zakłady usług mechanizacyjnych w Chodkowie i Świniarach, Kółko Rolnicze w Krowiej Górze.

Liczącym się podmiotem gospodarczym na terenie gminy jest także Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Monika Kozieł w Piasecznie zajmujące się skupem owoców i warzyw, a ważnym podmiotem, z punktu widzenia interesu społecznego, jest działająca od 2014 roku Spółdzielnia Socjalna „Łoniowianka” z siedzibą w Łoniowie.

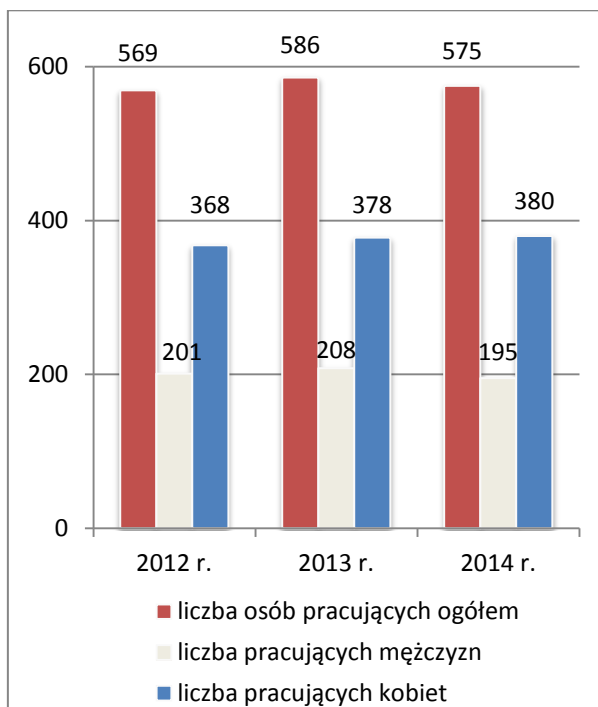
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Łoniów ulegała nieznacznym wahaniom (569 w 2012 roku, 586 w 2013 r., 575 w 2014 r.). Mimo iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują one osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, osób pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz podmioty gospodarcze o liczbie pracujących do 9 osób), na uwagę zasługuje duży i rosnący w tym gronie udział kobiet (64,7% w 2012 r., 64,5% w 2013 r., 66,1% w 2014 r.).

Z kolei z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sandomierzu wynika, że w 2014 roku liczba osób bezrobotnych w gminie Łoniów była znacznie niższa niż w latach 2012-2013 (437 w 2012 r., 459 w 2013 r., 360 w 2014 r.). Wśród osób pozostających bez pracy w 2012 i 2014 roku większość stanowili mężczyźni (51,9% w 2012 r., 50,5% w 2014 r.), a w 2013 roku kobiety (53,8%).

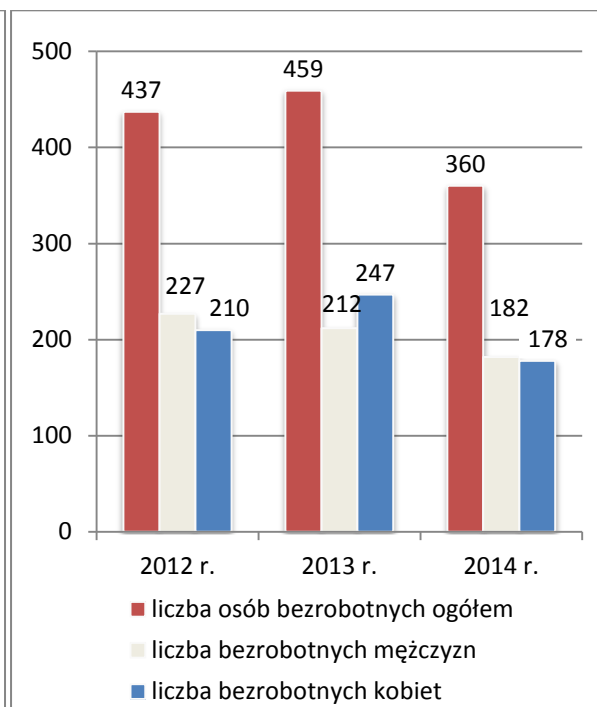
W 2014 roku udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niższy niż w latach 2012-2013. W 2012 roku wyniósł 9,4%, rok później osiągnął poziom 9,8%, a w 2014 roku spadł do 7,8%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*

Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014

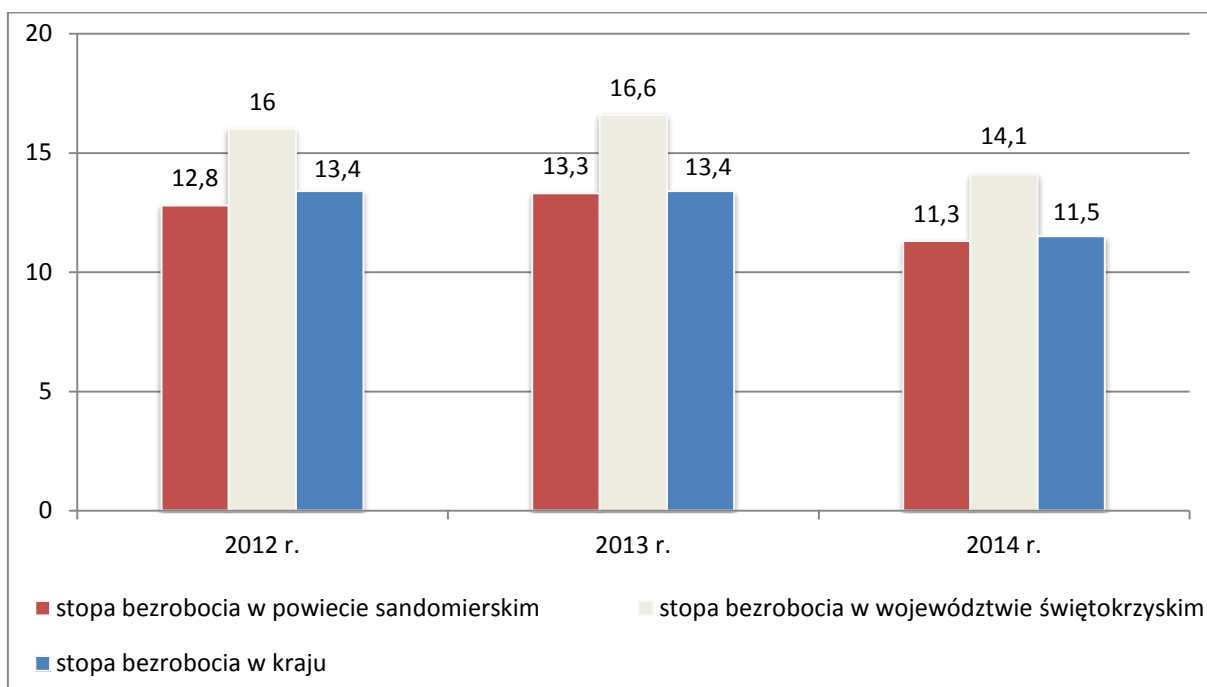

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu.

Znaczny spadek liczby osób bezrobotnych w gminie w 2014 roku mógł być efektem wprowadzenia profilowania osób pozostających bez pracy w zależności od gotowości do podjęcia zatrudnienia. Z tego powodu wiele osób, które dotychczas rejestrowały się w Urzędzie Pracy tylko po to, by podlegać ubezpieczeniu zdrowotnemu, straciło status osoby bezrobotnej.

W latach 2012-2014 stopa bezrobocia w powiecie sandomierskim była niższa niż w województwie świętokrzyskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie sandomierskim, w województwie świętokrzyskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)

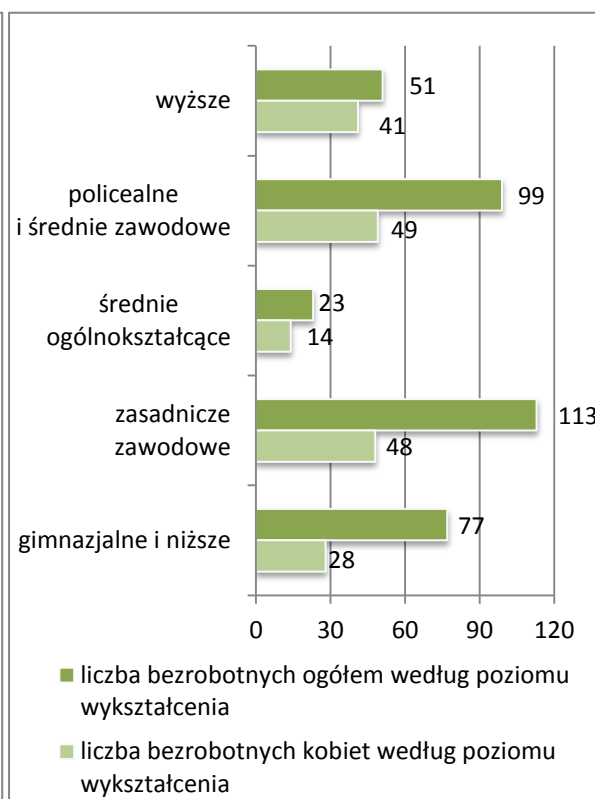
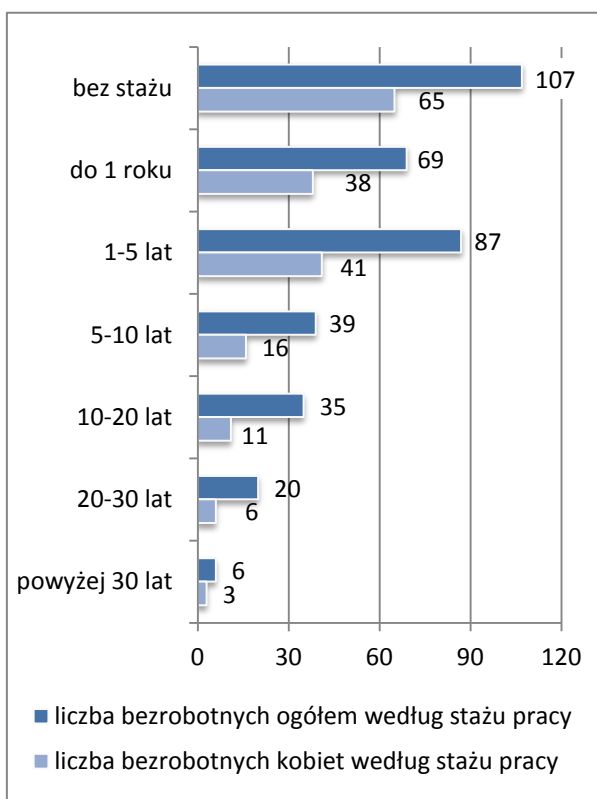
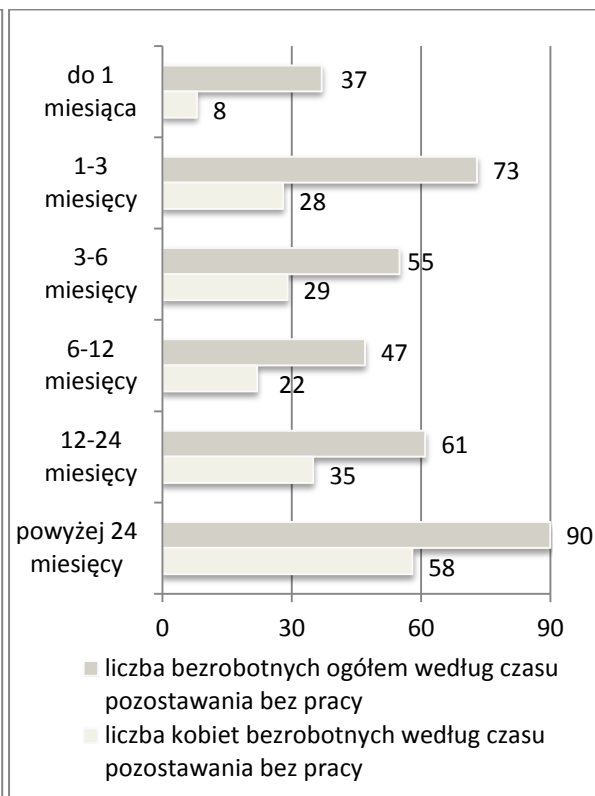
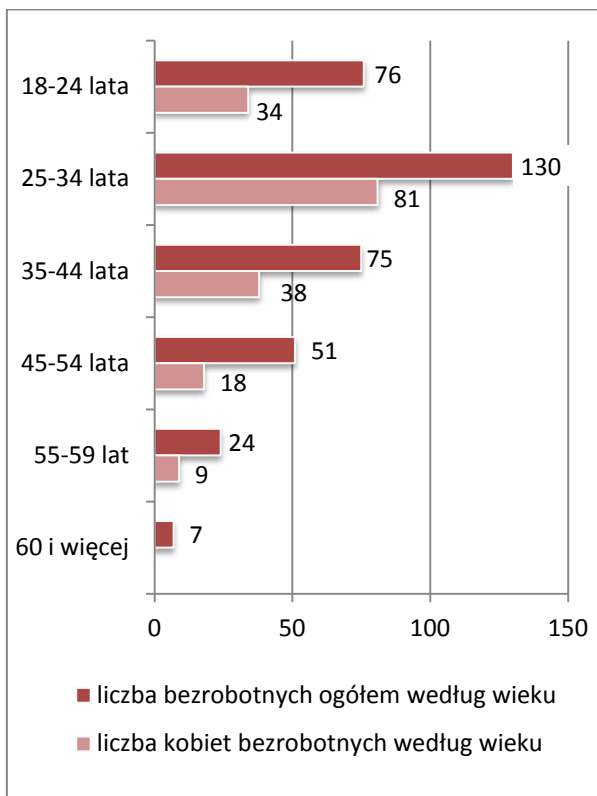
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (130 osób), 18-24 lata (76 osób) i 35-44 lata (75 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (łącznie 151 osób), osoby bez stażu pracy (107 osób) oraz ze stażem pracy od roku do 5 lat (87 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (113 osób) oraz policealnym i średnim zawodowym (99 osób).

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (62,3%), pozostających bez pracy długotrwale, 12 miesięcy i więcej (61,6%), bez stażu pracy (60,7%) oraz ze stażem pracy do roku (55,1%), a także osób z wykształceniem wyższym (80,3%) i średnim ogólnokształcącym (60,9%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 14-17. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu.

Podsumowując sytuację na lokalnym rynku pracy, należy stwierdzić, iż mieszkańców gminy cechuje dość niska przedsiębiorczość, a problem bezrobocia jest zauważalny i istotny. Jego skutki łagodzą nieco wspólne inicjatywy samorządu gminy i organizacji pozarządowych, jak np. utworzenie w lutym 2014 roku Spółdzielni Socjalnej „Łoniowianka”. Powstała ona z myślą o osobach zagrożonych wykluczeniem społecznym, mających trudności w znalezieniu zatrudnienia i stanowi instrument walki z bezrobociem oraz aktywizacji zawodowej osób marginalizowanych. Spółdzielnię powołano z inicjatywy Urzędu Gminy oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Łoniowie przy wykorzystaniu dotacji ze środków Unii Europejskiej. Zatrudnieni w niej pracownicy świadczą usługi remontowo-budowlane, ogrodnicze i porządkowe na rzecz gminy oraz wszystkich zainteresowanych podmiotów. W 2014 roku powstała również Spółdzielnia Socjalna „Od Nowa”, która zajmuje się przygotowaniem i dostarczaniem żywności dla odbiorców zewnętrznych.

Jakkolwiek inicjatywa powołania podmiotu ekonomii społecznej należy do niezwykle cennych, nie jest to jednak działanie, które może prowadzić do rozwiązania problemu bezrobocia w gminie. Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia należy zwrócić uwagę na potrzebę dalszego pobudzania przedsiębiorczości i tworzenia sprzyjającego klimatu dla nowych inwestycji oraz usprawnienie procesu aktywizacji bezrobotnych. Tym ostatnim należy dać możliwość podjęcia pierwszej pracy, zdobycia nowych umiejętności zawodowych czy przekwalifikowania się, m.in. poprzez zapewnienie dostępu do kursów i szkoleń odpowiadających na aktualne potrzeby lokalnego rynku pracy.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Łoniów funkcjonowały 2 przedszkola, 5 szkół podstawowych oraz 2 gimnazja. Na jej terenie nie ma natomiast żłobka, co powoduje, że nie są zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Publiczny Zespół Szkół w Łoniowie (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum)	Łoniów 104, 27-670 Łoniów
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Gieraszwicach	Gieraszwice 67, 27-670 Łoniów
3.	Publiczny Zespół Szkół im. Oddziału Partyzanckiego „Jędrusie” w Sulisławicach (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum)	Sulisławice 120, 27-670 Łoniów
4.	Publiczny Zespół Szkoły i Przedszkola im. Błogosławionego Jana Pawła II w Świniarach Starych	Świniary Stare 131, 27-670 Łoniów
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II Łązku	Łązek 58, 27-670 Łoniów
6.	Publiczne Przedszkole w Łoniowie	Łoniów 104, 27-670 Łoniów

Źródło danych: Urząd Gminy Łoniów.

W analizowanym roku szkolnym do przedszkoli uczęszczało 117 dzieci, w szkołach podstawowych naukę pobierało 612 uczniów, a w gimnazjach 229 uczniów. Zatrudnienie na poszczególnych stopniach edukacji wyglądało następująco: w przedszkolach – 11 nauczycieli, w szkołach podstawowych – 92 nauczycieli, a w gimnazjach – 52 nauczycieli.

Placówki oświatowe w gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Szkoły zapewniają dzieciom i uczniom dostęp do świetlicy, biblioteki, stołówki i boisk oraz organizują zajęcia pozalekcyjne.

Placówki oświatowe uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów oraz wyrównywaniu ich szans edukacyjnych. I tak np. w Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Łązku rokrocznie realizowane są projekty i programy finansowane ze środków Unii Europejskiej, m.in. projekt pn. „Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy” polegający na wdrażaniu elastycznego modelu edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb, możliwości i zainteresowań uczniów, „Świętokrzyski program wspierania rozwoju edukacji na obszarach wiejskich” umożliwiający zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania oraz „Ekologia i energia – nowoczesna synergia”. Placówki zajmują się także upowszechnianiem innowacyjnych metod nauczania, np. Gimnazjum w Publicznym Zespole Szkół w Sulisławicach realizuje w ramach projektu pn. „Poznajmy świat” Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim innowację pedagogiczną pt. „Gimnazjalny Innowacyjny Program Nauczania”.

Szkoły realizują wdrażając także programy profilaktyczne mające na celu uwrażliwienie środowiska szkolnego i społeczności lokalnej na problemy związane z uzależnieniami oraz promowanie zdrowego stylu życia. Dla przykładu w 2014 roku w Gimnazjum funkcjonującym w ramach Publicznego Zespołu Szkół w Łoniowie odbył się pieszy rajd profilaktyczny pod hasłem „Bliżej siebie, dalej od nałogów”, w którym uczestniczyli także uczniowie Publicznego Zespołu Szkoły i Przedszkola w Świniarach.

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Łoniów są Gminny Ośrodek Kultury w Łoniowie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Łoniowie.

Ośrodek realizuje zadania w dziedzinie wychowania, edukacji, upowszechniania kultury ogólnonarodowej, regionalnej i środowiskowej oraz rozbudzania i zaspokajania potrzeb kulturalnych społeczności lokalnej. Oprócz szerokiej oferty kierowanej do osób pragnących czynnie uczestniczyć w kulturze, GOK stwarza szereg możliwości udziału w festynach, konkursach, wycieczkach i zabawach adresowanych do wszystkich mieszkańców. Mottem działalności Ośrodka są słowa świętego Jana Pawła II: „Twórzcie kulturę wsi, w której obok nowych wymiarów, jakie niosą czasy, pozostanie jak u dobrego gospodarza miejsce na rzeczy dawne, uświęcone tradycją, potwierdzone przez prawdę wieków”.

Ośrodek posiada świetlice w Chodkowie Starym, Sulisławicach i Świniarach Starych. Siedziby świetlic znajdują się w remizach ochotniczej straży pożarnej, a ich działalność oparta jest na programie pracy Gminnego Ośrodka Kultury. Do głównych zadań realizowanych przez świetlice należy m.in.: rozpoznawanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych środowiska, nawiązywanie współpracy z organizacjami społecznymi, sportowymi, młodzieżowymi oraz parafiami działającymi na terenie danej miejscowości, pozyskiwanie mieszkańców do aktywnego współtworzenia dóbr kultury oraz wartości chrześcijańskich, prowadzenie edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży oraz zagospodarowanie ich czasu wolnego, a także prowadzenie profilaktyki antyalkoholowej i propagowanie właściwych wzorców zachowań. Warto dodać, że w sierpniu 2014 roku otwarto, nowo wybudowaną ze środków unijnych, świetlicę wiejską w Skrzypaczowicach.

Jak się szacuje ofertą Gminnego Ośrodka Kultury, który zatrudnia 14 pracowników, objętych jest 1.200 osób. Placówka jest organizatorem m.in. letniego wypoczynku dla dzieci z terenu gminy, zapewnia także ciekawe zajęcia podczas ferii zimowych. W stałej ofercie Ośrodka znajdują się zajęcia dla dzieci i młodzieży, m.in. nauka gry na instrumentach klawiszowych, nauka tańca nowoczesnego, zajęcia plastyczne i aerobik. Od 2002 roku przy Ośrodku działa Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Łonowianie”.

Od wielu lat w GOK-u odbywają się występy artystyczne przy okazji świąt kościelnych, np. Przegląd Pieśni Wielkopostnych pod hasłem „Pozwól Mi Twe Męki Śpiewać” oraz Gminne Spotkanie Wielkanocne i Wieczory Kolęd, a także organizowane są wystawy okolicznościowe i wernisaże.

Na terenie gminy Łoniów odbywa się wiele imprez kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych, których organizatorami są zarówno władze gminy, jak i lokalnie działające organizacje, m.in. Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności w Świniarach Starych i Koło Gospodyń Wiejskich w Trzebieśławicach. Do ważniejszych wydarzeń w gminie należą „Dożynki gminy Łoniów”, impreza plenerowa „Gmina Łoniów – łączymy pokolenia”, a także znany i lubiany festyn rekreacyjno-kulturalny „Pierogarnia” – impreza integracyjna, organizowana przez Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności w Świniarach Starych, w której biorą udział przedstawiciele sołectw z gminy Łoniów pokazując kunszt lepienia pierogów.

Gminna Biblioteka Publiczna w Łonowie zajmuje się zaspokajaniem i rozwijaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz upowszechnianiem wiedzy i rozwijaniem kultury. Do jej podstawowych zadań należy: gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących regionu, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie ich na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, popularyzowanie książki i czytelnictwa, współpraca z innymi bibliotekami, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w zakresie rozwijania i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa.

Biblioteka oferuje literaturę piękną dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, czasopisma oraz dostęp do sieci Internet. W 2014 roku placówka posiadała 356 zarejestrowanych czytelników, obsługą których zajmowało się 3 pracowników.

Obok działalności podstawowej Biblioteka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę, np. organizując lekcje biblioteczne i konkursy. Włącza się także w organizację gminnych imprez kulturalno-edukacyjnych.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 2. Placówki kulturalne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Ośrodek Kultury w Łoniowie	Łoniów 56, 27-670 Łoniów
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Łoniowie	Łoniów 56, 27-670 Łoniów

Źródło danych: Urząd Gminy Łoniów.

Na terenie gminy Łoniów znajdują się ciekawe, warte zobaczenie obiekty, wśród nich: najbardziej znany obiekt kultury religijnej – Sanktuarium Maryjne w Sulistawicach z cudownym obrazem Matki Boskiej Bolesnej zwanej Matką Boską Sulistawicką oraz otwarte w 2013 roku Muzeum Regionalne w Świniarach Starych powołane z inicjatywy działającego w tej miejscowości Stowarzyszenia Aktywnej Społeczności. W zbiorach Muzeum znajdują się m.in. dawne wyposażenia mieszkań – drewniane łóżko z siennikiem, stary kredens, plecione chodniki, zapomniane już narzędzia pracy, stare gramofony na korbkę, maszyny do pisania, żelazka, także prasa z połowy ubiegłego wieku, m.in.: „Zielony Sztandar”, „Świat Młodych” i „Filipinka”.

Działalność w zakresie sportu i rekreacji w gminie prowadzą dwa kluby sportowe: Gminny Klub Sportowy w Świniarach oraz Klub Sportowy „Łoniów 2000” w Łoniowie. Podstawową bazę sportową stanowią będące do dyspozycji ww. klubów dwa stadiony sportowe w Łoniowie i Świniarach, a także boiska przyszkolne.

Do najpopularniejszych imprez sportowych organizowanych w gminie należą halowe turnieje piłki nożnej i turnieje tenisa stołowego. Głównym organizatorem imprez sportowych, które odbywają się pod hasłem „Sport przeciw nałogom”, jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łoniowie.

Poniższa tabela przedstawia dostępne w gminie obiekty sportowo-rekreacyjne.

Tabela 3. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Boisko Szkolne przy Publicznym Zespole Szkół w Łoniowie	Łoniów 104, 27-670 Łoniów
2.	Boisko Szkolne przy Publicznej Szkole Podstawowej w Gieraszwicach	Gieraszwice 67, 27-670 Łoniów
3.	Boisko Szkolne przy Publicznym Zespole Szkół im. Oddziału Partyzanckiego „Jędrusie” w Sulisławicach	Sulisławice 120, 27-670 Łoniów
4.	Boisko Szkolne przy Publicznym Zespole Szkoły i Przedszkola im. Jana Pawła II w Świniarach (Orlik)	Świniary Stare 131, 27-670 Łoniów
5.	Boisko Szkolne przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Łążku	Łążek 58, 27-670 Łoniów
6.	Stadion Sportowy w Łoniowie	Łoniów, 27-670 Łoniów
7.	Stadion Sportowy w Świniarach	Świniary Nowe, 27-670 Łoniów

Źródło danych: Urząd Gminy Łoniów.

Gminę Łoniów charakteryzuje malownicze położenie, różnorodność form rzeźby terenu i łagodny klimat, a także zabytki kultury materialnej, co stwarza doskonałe warunki do rozwoju turystyki. Gmina leży na trasie Sandomierskiego Szlaku Jabłkowego, który określa najciekawsze obiekty w powiecie. Na jej terenie, w ramach przedsięwzięcia pn. „Szlak Jabłkowy”, można m.in. zwiedzić dwa sady jabłkowe w Suliszowie i Chodkowie Starym oraz Muzeum Regionalne, Galerię Sztuki Wzgardzonej i Zapomnianej w Świniarach Starych.

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2014 roku w gminie funkcjonowały 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prowadzonych było 5 prywatnych praktyk lekarskich oraz działały 2 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Mig-Med Sp. z o.o. Podmiot Leczniczy „Zdrowie” w Świniarach Starych	Świniary Stare 29, 27-670 Łoniów
2.	Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach	Sulisławice 114, 27-670 Łoniów
3.	Stomatolog Sulisławice	Sulisławice 114, 27-670 Łoniów

4.	Stomatolog Łoniów, Barbara Śmiłowska	Łoniów 81, 27-670 Łoniów
5.	Stomatolog Łoniów	Łoniów 87, 27-670 Łoniów
6.	Stomatolog Świniary Stare	Świniary Stare 29, 27-670 Łoniów
7.	Gabinet Ginekologiczny Łoniów, Mariusz Śmiłowski	Łoniów 81, 27-670 Łoniów
8.	Apteka Świniary Stare	Świniary Stare 29, 27-670 Łoniów
9.	„Rodzinny” punkt apteczny Sulisławice	Sulisławice 78, 27-670 Łoniów

Źródło danych: Urząd Gminy Łoniów.

W 2014 roku w Mig-Med Sp. z o.o. Podmiocie Leczniczym „Zdrowie” w Świniarach Starych zatrudnionych było 2 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, w tym lekarz rodzinny i lekarz pediatra, lekarz stomatolog oraz 3 pielęgniarki, w tym 2 pielęgniarki środowiskowe rodzinne i 1 pielęgniarka środowiskowa nauczania początkowego. Z kolei w Niepublicznym Zakładzie Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach zatrudnionych było 2 lekarzy oraz 3 pielęgniarki, w tym 2 pielęgniarki środowiskowe.

Świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizuje Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu (ul. Schinżla 13, 27-600 Sandomierz), który dysponuje 469 łózkami szpitalnymi, 14 łóżeczkami noworodkowymi oraz 6 inkubatorami na 24 oddziałach (m.in. chirurgicznym, kardiologicznym, pediatrycznym, psychiatrycznym, nefrologicznym, medycyny paliatywnej). Dodatkowo 52 miejsca znajdują się na oddziałach dziennych. Placówka wykonuje także wysoko specjalistyczne badania, m.in.: rezonans magnetyczny, tomografię komputerową, USG, RTG, endoskopowe, diagnostyczne laparoskopowe, diagnostyczne kardiologiczne oraz zapewnia szeroki zakres zabiegów rehabilitacyjnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej zwiększała się z roku na rok. W 2012 roku wyniosła 27.761, rok później 32.915, a w 2014 roku 34.522. Jednocześnie systematycznie rosła liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W 2012 roku wyniosła 29.373, rok później 37.824, a w 2014 roku 40.622.

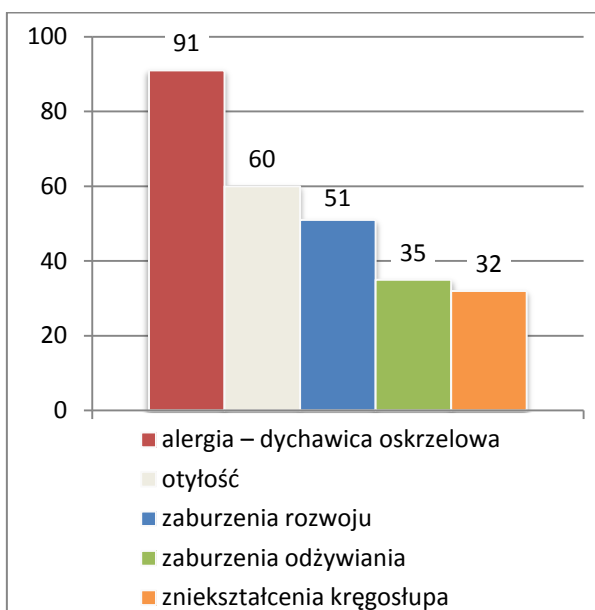
Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Mig-Med Sp. z o.o. Podmiot Leczniczy „Zdrowie” w Świniarach Starych i Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach. Wynika z nich, że w 2014 roku najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: alergia – dychawica oskrzelowa (91 osób), otyłość (60), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (51), zaburzenia odżywiania (35), zniekształcenia kręgosłupa (32), niedokrwistości, alergie skórne (po 21),

choroby układu moczowego (17), alergię pokarmową (16) i choroby tarczycy (10). Z kolei u osób dorosłych (brak danych w tym zakresie z Mig-Med Sp. z o.o. Podmiotu Leczniczego „Zdrowie” w Świniarach Starych) najczęściej odnotowywano choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (635 osób), choroby układu krążenia (430), przewlekłe choroby układu trawiennego (202), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (158), choroby tarczycy (105), cukrzycę (100), choroby obwodowego układu nerwowego (68), niedokrwistość (63) oraz nowotwory (42).

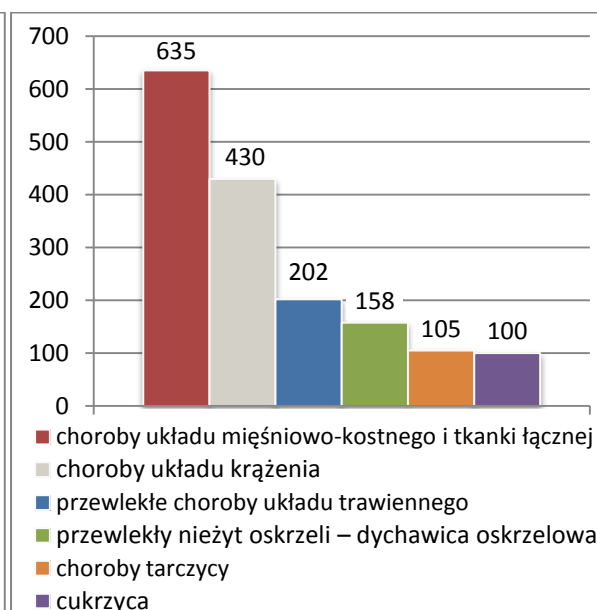
Na koniec 2014 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w Mig-Med Sp. z o.o. Podmiocie Leczniczym „Zdrowie” w Świniarach Starych wynosiła 3.150, w tym 700 dzieci i 2.450 osób dorosłych.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2014 roku

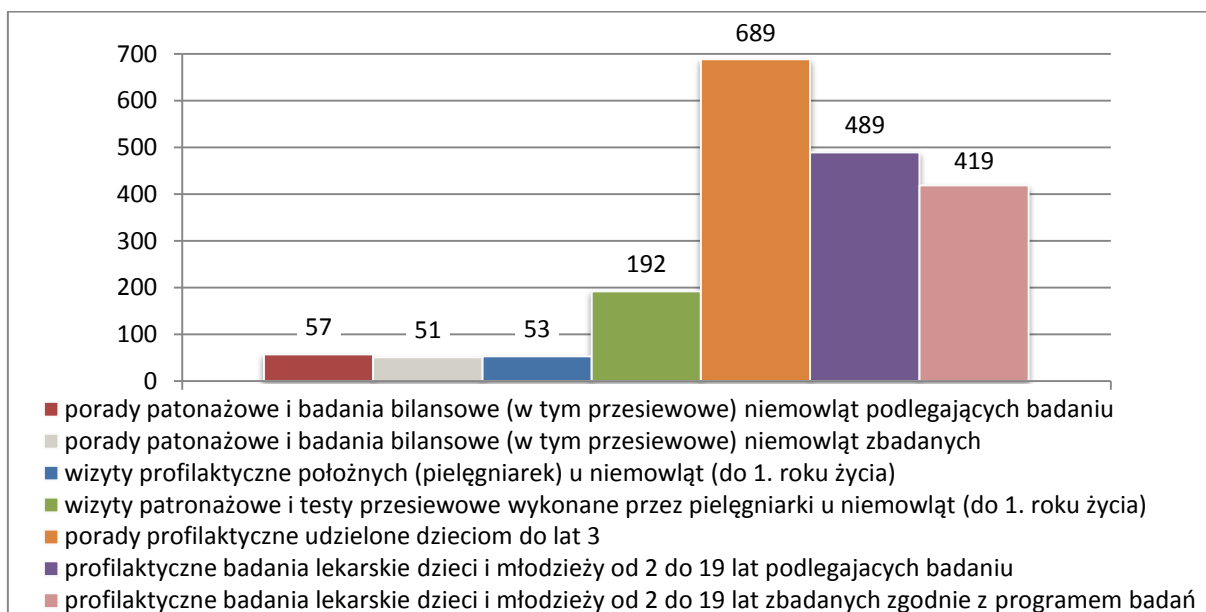

Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2014 roku

Źródło danych: Mig-Med Sp. z o.o. Podmiot Leczniczy „Zdrowie” w Świniarach Starych i Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach.

W analizowanym roku Mig-Med Sp. z o.o. Podmiot Leczniczy „Zdrowie” w Świniarach Starych i Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach prowadzili również profilaktykę zdrowotną wśród dzieci i młodzieży. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 20. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w 2014 roku

Źródło danych: Mig-Med Sp. z o.o. Podmiot Leczniczy „Zdrowie” w Świniarach Starych i Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulisławicach.

W 2014 roku poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 51 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 26 niemowląt od 2 do 6 miesiąca życia, 23 niemowlęta w 9 miesiącu życia i 2 niemowlęta w 12 miesiącu życia. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek (położnych) objęto 53 niemowlęta do 1. roku życia, a łączna liczba wizyt patronażowych pielęgniarek i testów przesiewowych u niemowląt wyniosła 192. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 689 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 489 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat, w tym 419 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

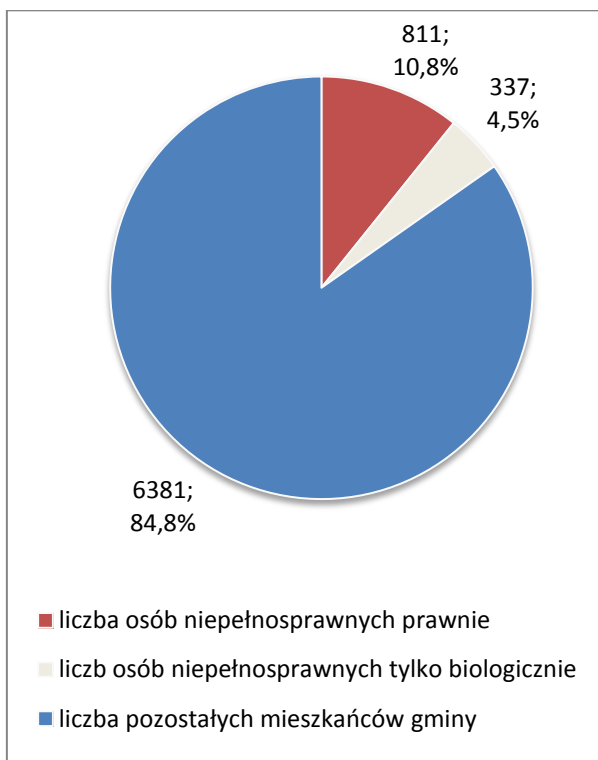
Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego,

przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

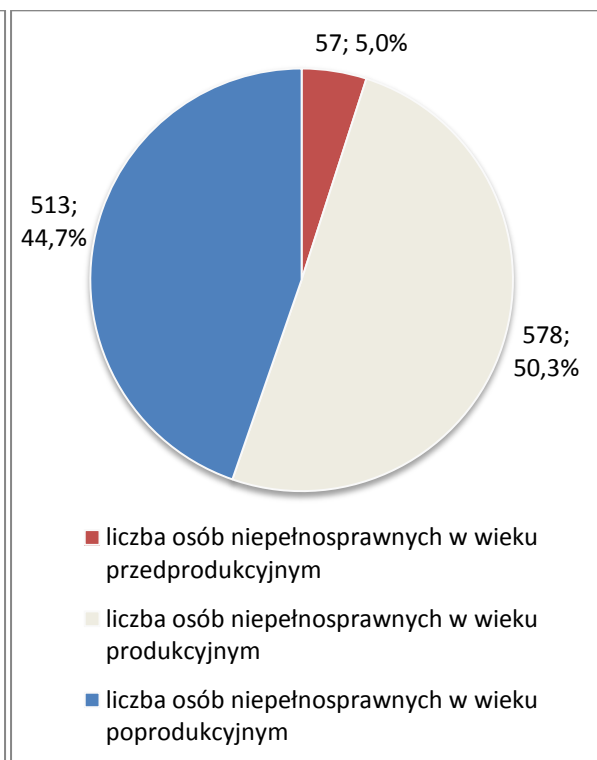
W 2002 roku w gminie Łoniów mieszkało 1.148 osób niepełnosprawnych, w tym 557 mężczyzn i 591 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (811 osób, tj. 70,6%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 337 osób (29,4%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15,2%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (578 osób, tj. 50,3%) i poprodukcyjnym (513 osób, tj. 44,7%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 22. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

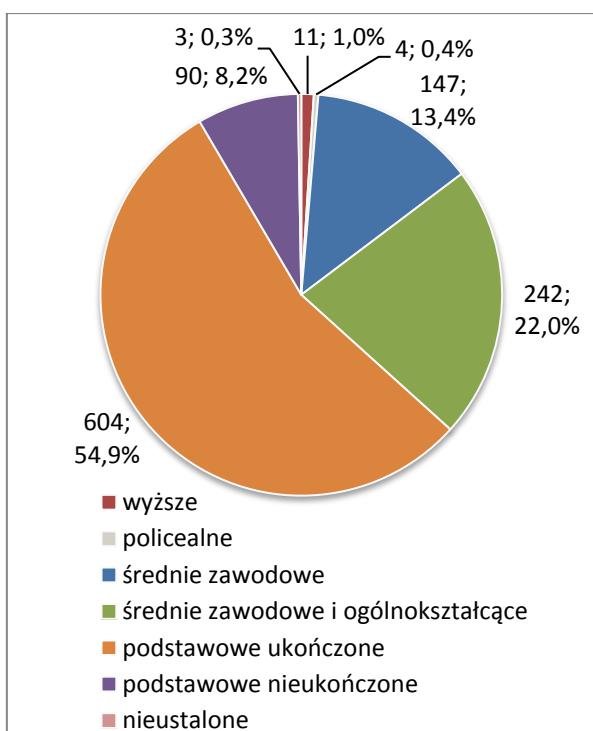
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 13,4% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 40%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (604 osoby, tj. 54,9%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (801 osób, tj. 69,8%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

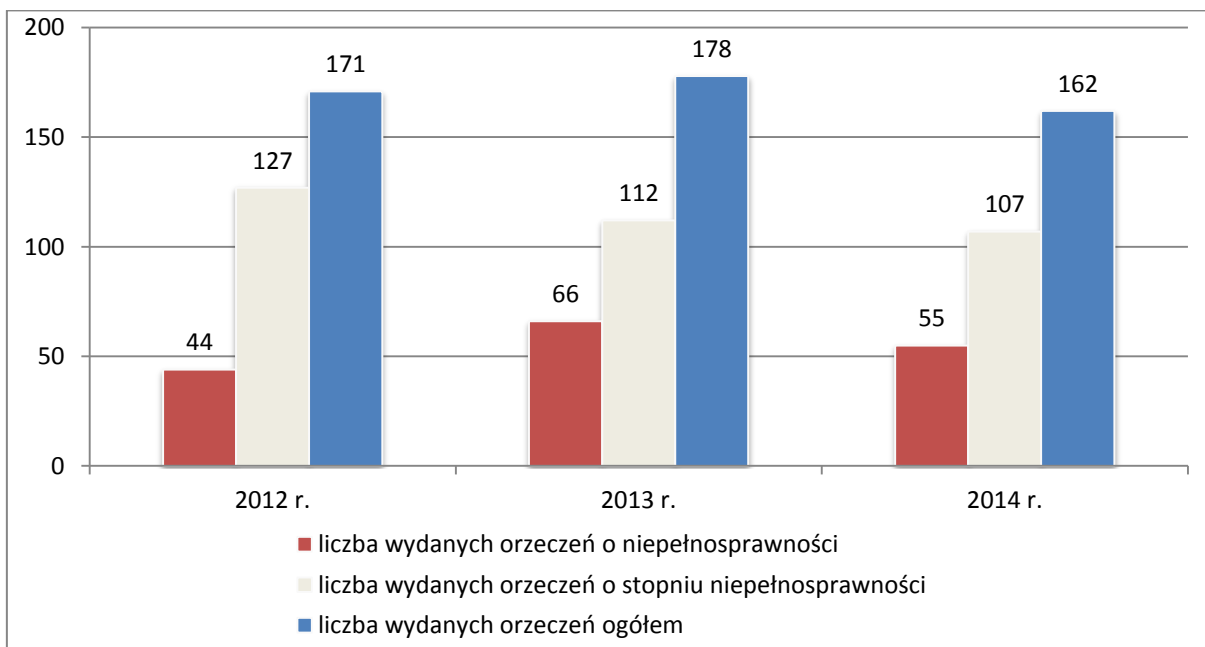
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Łoniów zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sandomierzu. Według jego danych, w latach 2012-2014 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) ulegała wahaniom (44 w 2012 r., 66 w 2013 r., 55 w 2014 r.), a liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia) w kolejnych latach była mniejsza (127 w 2012 r., 112 w 2013 r., 107 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOON w Sandomierzu do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2014

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sandomierzu.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność

środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 5. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

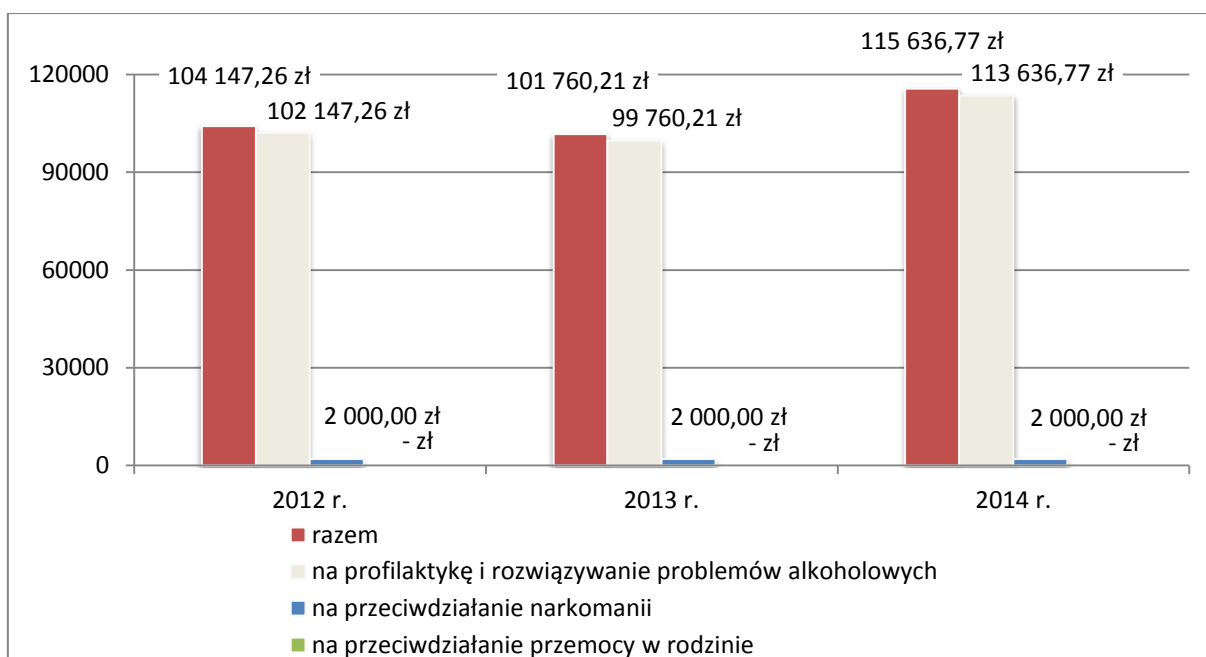
Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Łoniów dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyją 122 osoby uzależnione od alkoholu (2% dorosłej populacji), 245 osób współuzależnionych (4% dorosłej populacji), 306-429 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% dorosłej populacji), 56 dzieci wychowujących się w rodzinach

z problemem alkoholowym (4% populacji nieletniej) oraz ok. 200 ofiar (163 dorosłych i 37 dzieci) przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Łoniów w latach 2012-2014.

Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łoniowie.

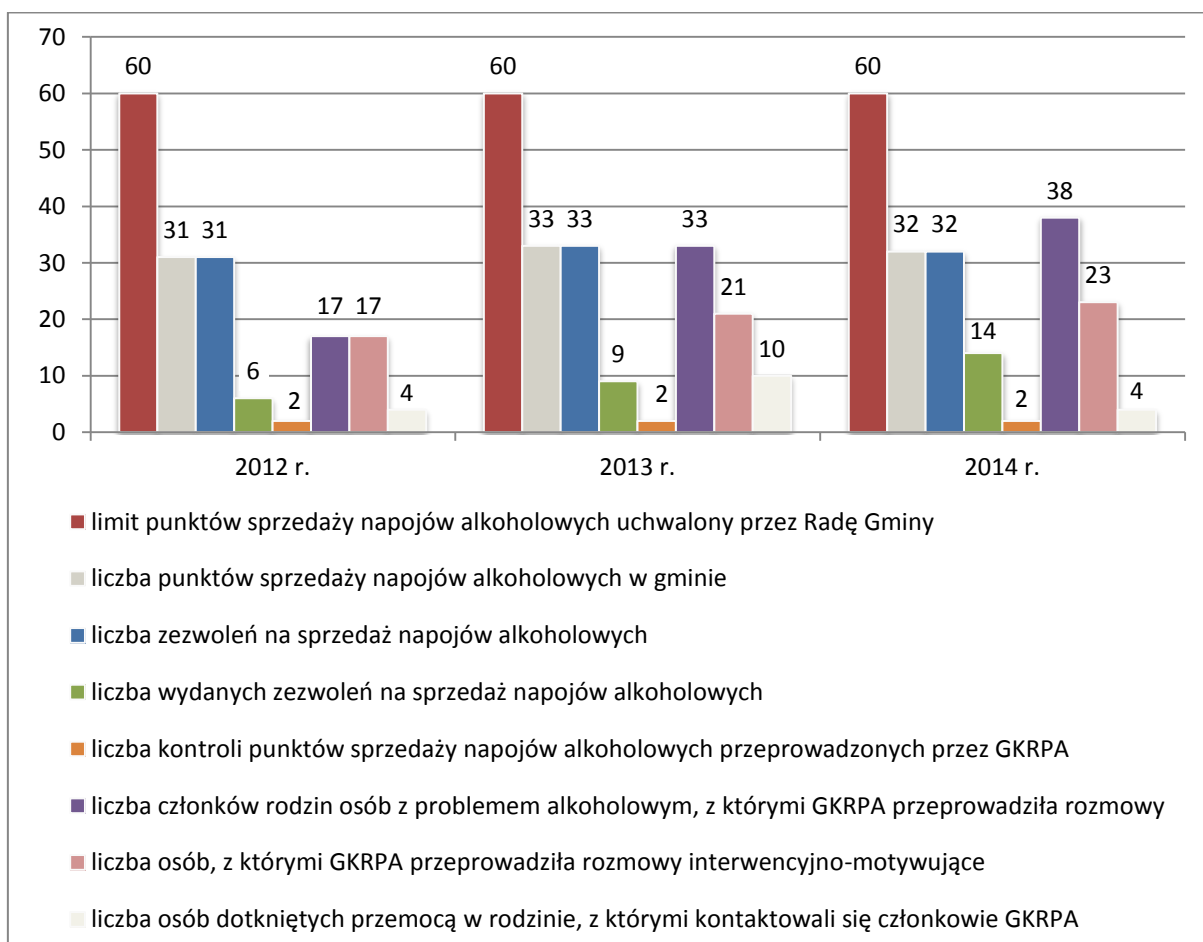
W 2014 roku wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii była większa niż w latach 2012-2013 (104.147,26 zł w 2012 r., 101.760,21 zł w 2013 r.,

115.636,77 zł w 2014 r.). Wpływ na to miała zmieniająca się wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych. Należy dodać, że w analizowanym okresie nie uwzględniano w budżecie osobnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Łoniów należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizując zadania współpracuje ona z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, gminnymi placówkami oświatowymi, Gminnym Ośrodkiem Kultury, zakładami opieki zdrowotnej, organizacjami pozarządowymi, w tym z jednostkami ochotniczej straży pożarnej, oraz parafiami z terenu gminy.

Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2012-2014

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łoniowie.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie oraz liczba obowiązujących zezwoleń na ich sprzedaż były na podobnym poziomie (31 w 2012 r., 33 w 2013 r., 32 w 2014 r.). Uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był w każdym roku taki sam (60), podobnie jak liczba kontroli przeprowadzonych w nich przez GKRPA (2).

W analizowanym okresie z roku na rok zwiększała się liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (z 6 w 2012 r. do 14 w 2014 r.). Warto dodać, iż w tym czasie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W latach 2012-2014 systematycznie rosła liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy (z 17 w 2012 r. do 38 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące (z 17 w 2012 r. do 23 w 2014 r.).

Wnioski o wszczęcie postępowania w przedmiocie leczenia odwykowego wpływały z Posterunku Policji w Koprzywnicy, Ośrodka Pomocy Społecznej w Łoniowie, Zespołu Interdyscyplinarnego oraz od osób indywidualnych. W 2014 roku 4 osoby spośród zaproszonych nie przybyły na spotkanie, natomiast 2 osoby w wyniku przeprowadzonych rozmów motywujących zdecydowały się rozpocząć terapię otwartą w Poradni Terapii Uzależnień w Sandomierzu i w Przychodni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Tarnobrzegu.

W latach 2012-2014 GKRPA nie podejmowała kroków zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień oraz nie występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

W analizowanym okresie liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA, ulegała wahaniom (4 w 2012 r., 10 w 2013 r., 4 w 2014 r.).

W 2014 roku Gmina Łoniów po raz siódmy uczestniczyła w Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Była ona prowadzona wśród dzieci i młodzieży uczęszczających do gminnych placówek oświatowych oraz w placówkach handlowych działających na terenie gminy. W analizowanym roku gmina brała również udział w ogólnopolskiej kampanii „Odpowiedzialny Kierowca”, której celem była edukacja i promocja pozytywnych postaw na

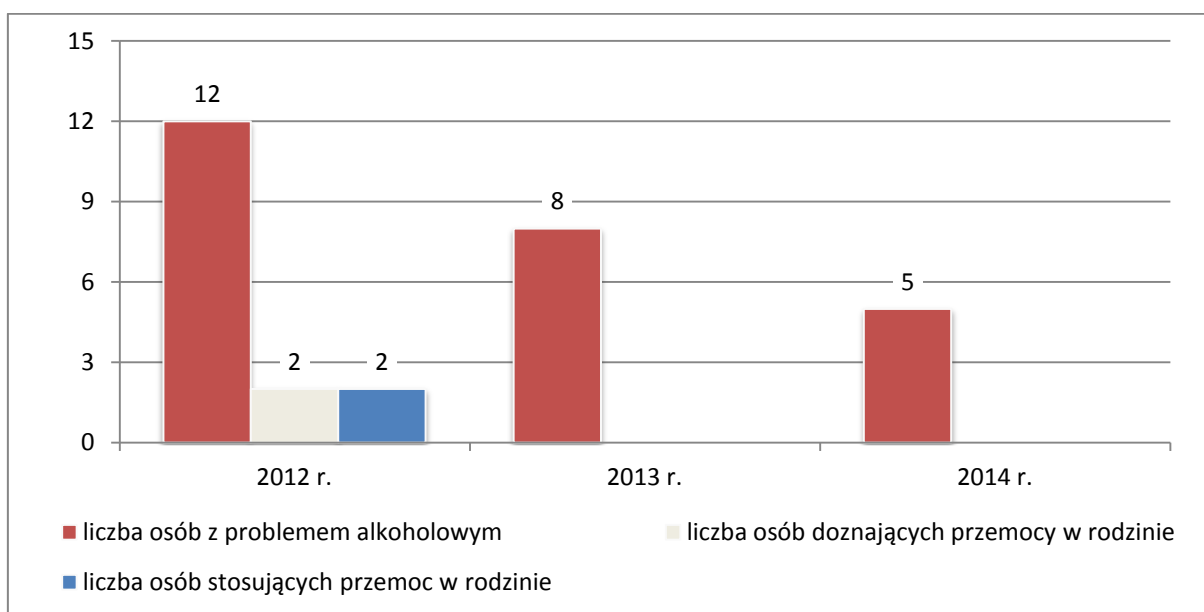
drodze, akcji „Narkotyki? – To mnie nie kręci”, ogólnopolskiej kampanii „Postaw na rodzinę”, promującej szacunek dla osób starszych i możliwość korzystania z mądrości dziadków oraz upowszechniającej pozytywny obraz rodziny. Warto dodać, że w 2014 roku GKRPA objęła patronatem V Gminną Akcję Profilaktyczną „Blżej siebie, dalej od nałogów”, adresowaną do dzieci i młodzieży, rodziców i lokalnej społeczności, której głównym organizatorem był Publiczny Zespół Szkół w Łoniowie we współpracy z innymi gminnymi szkołami.

W analizowanym roku we wszystkich placówkach oświatowych w gminie realizowane i prowadzone były programy, warsztaty i pogadanki profilaktyczne, finansowane ze środków GKRPA. Komisja zajmowała się również wypełnianiem czasu wolnego dzieci i młodzieży, organizując dla nich: VII Gminny Halowy Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy, Przewodniczącego Rady Gminy i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ogólnopolski Turniej Ruchu Drogowego i Bezpieczeństwa Publicznego szczebla gminnego, IV Gminny Turniej w mini piłkę siatkową dla uczniów szkół podstawowych, VIII Gminny Dzień Dziecka, V Gminny Wiosenny Turniej Piłki Nożnej Szkół Podstawowych o Puchar Wójta Gminy, kolonię letnią i zimowisko oraz XIV Gminny Turniej Tenisa Stołowego „Sport przeciw nałogom”.

W 2014 roku szkoły i przedszkola z terenu gminy oraz Gminne Kluby Sportowe w Świniarach i Łoniowie otrzymały z GKRPA dofinansowanie do wycieczek, w tym o charakterze rekreacyjno-profilaktycznym. Dofinansowano również koszty przejazdu uczestników imprezy rekreacyjno-profilaktycznej zorganizowanej przez Parafię z Sulisławic oraz wycieczki zorganizowanej przez Gminny Ośrodek Kultury w Łoniowie, koszty przejazdu uczniów z gminy na program profilaktyczny do Sandomierza, koszty przejazdu na terapię, zakup nagród dla uczestników konkursu Pieni Maryjnej organizowanego przez Publiczny Zespół Szkół w Sulisławicach oraz konkursu o zdrowiu organizowanego przez Publiczny Zespół Szkół w Świniarach Starych, a także zakup strojów i sprzętu sportowego dla sołectw, Stowarzyszenia „Budo-Kai” i Gminnego Ośrodka Kultury w Łoniowie oraz strojów ludowych dla Kapeli Sulisławskiej i sprzętu do Gabinetu Logopedycznego w Świniarach Starych.

Ważną funkcję w zakresie wspierania osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w gminie pełni także Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Łoniowie. W latach 2012-2014 liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach Punktu, zmniejszyła się z roku na rok (z 16 w 2012 r. do 5 w 2014 r.). Wśród nich dominowały osoby z problemem alkoholowym (12 w 2012 r., 8 w 2013 r., 5 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Łoniowie w latach 2012-2014

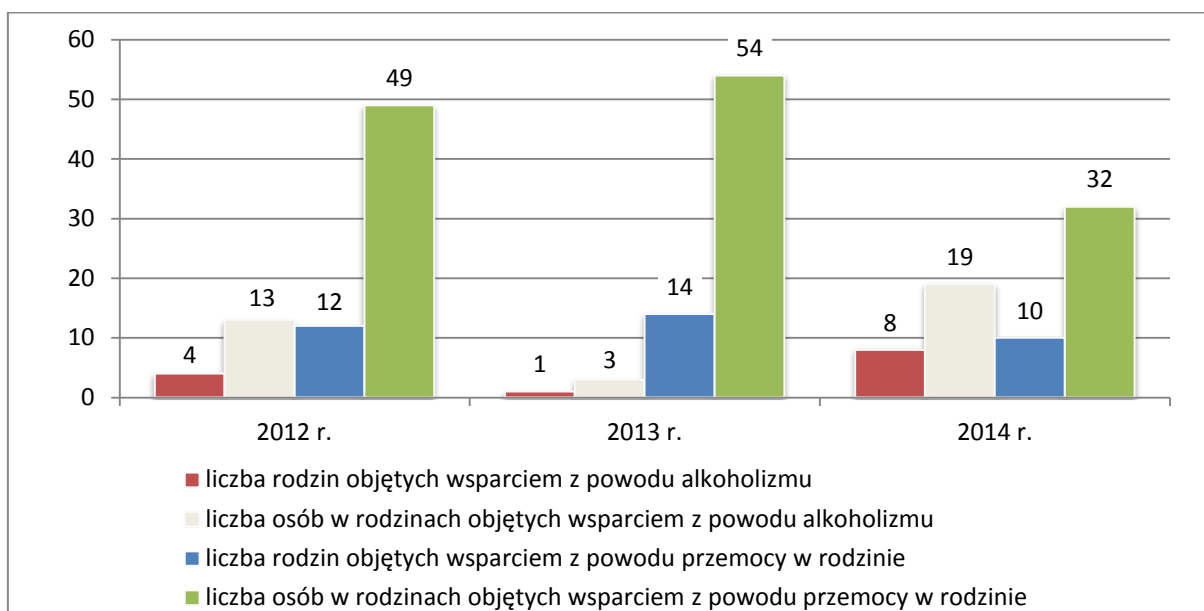
Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łoniowie.

Istotną rolę w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełni Zespół Interdyscyplinarny w Łoniowie. W jego skład wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej w Łoniowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych w Łoniowie, Komisariatu Policji w Koprzywnicy, Publicznych Zespołów Szkół w Łoniowie i Sulistawicach, Publicznego Zespołu Szkoły i Przedszkola w Świniarach Starych, Publicznych Szkół Podstawowych w Łązku i Gieraszwicach, Mig-Med Sp. z o.o. Podmiotu Leczniczego „Zdrowie”, Niepublicznego Zakładu Medycyny Rodzinnej S.C. w Sulistawicach oraz Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Sandomierzu.

Zespół kształtuje lokalną politykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pełniąc w niej funkcję strategiczno-koordynującą. Do jego zadań należy: realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład Zespołu, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Adresatami działań podejmowanych przez Zespół są: rodziny, w których zdarzają się przypadki stosowania przemocy wobec dziecka lub współmałżonka, rodziny, w których dzieci są zaniedbywane i pozbawione należytej opieki, rodziny, w których nadużywa się alkoholu lub innych używek, rodziny, w których występują konflikty pomiędzy rodzicami a dzieckiem, zaburzenia zachowania dzieci na tle takich konfliktów i ucieczki z domów, rodziny, w których rodzice lub opiekunowie są umyślowo, emocjonalnie lub fizycznie upośledzeni, rodziny, w których matka lub ojciec zostali osadzeni w więzieniu, rodziny zastępcze i adopcyjne, które przeżywają problemy związane z wychowywaniem powierzonych dzieci oraz rodziny, w których rodzice lub rodzic jest osobą nieletnią. W 2014 roku Zespół Interdyscyplinarny w Łoniowie objął wsparciem 11 mieszkańców gminy.

Pomoc mieszkańcom gminy zmagającym się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie. W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach objętych przez niego wsparciem z powodu alkoholizmu i przemocy w rodzinie ulegała wahaniom (alkoholizm: 13 w 2012 r., 3 w 2013 r., 19 w 2014 r., przemoc w rodzinie: 49 w 2012 r., 54 w 2013 r., 32 w 2014 r.), wśród odbiorców pomocy społecznej nie było natomiast osób dotkniętych problemem narkomanii. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Wykres 29. Rodziny i osoby w rodzinach objęte pomocą społeczną w gminie z powodu alkoholizmu i przemocy w rodzinie w latach 2012-2014

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

Obok działających w Łoniowie: Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: wspomniane już gminne placówki oświatowe i Gminny Ośrodek Kultury w Łoniowie (w bibliotece GOK-u znajdują się m.in. zakupione przez GKRPA pakiety edukacyjne oraz publikacje dotyczące problematyki uzależnień, z których korzystają przedstawiciele i uczniowie szkół w gminie), a także Komisariat Policji w Koprzywnicy, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu i Współuzależnienia w Tarnobrzegu, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej i Miejski Ośrodek Rozwoju Osobistego w Sandomierzu, Dom Samotnej Matki i Ofiar Przemocy w Wiernej Rzece, Schronisko dla Kobiet Caritas Diecezji Kieleckiej i Schronisko dla Kobiet Ofiar Przemocy Polskiego Czerwonego Krzyża w Kielcach, Schronisko dla Kobiet Towarzystwa Brata Alberta w Opatowie oraz Dom dla Matek z Dziećmi Wspólnoty „Chleb Życia” w Nagorzycach.

Dane szczegółowe na ich temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych w Łoniowie	Łoniów 56, 27-670 Łoniów
Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Łoniowie	Łoniów 56, 27-670 Łoniów
Zespół Interdyscyplinarny w Łoniowie	Łoniów 56, 27-670 Łoniów
Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie	Łoniów 56, 27-670 Łoniów
Komisariat Policji w Koprzywnicy	ul. 11 Listopada, 27-660 Koprzywnica
Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkohol i Współuzależnienia w Tarnobrzegu	ul. Wiejska 17, 39-400 Tarnobrzeg
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień w Sandomierzu	ul. Schinzla 13, 27-600 Sandomierz
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu	ul. Mickiewicza 34, 27-600 Sandomierz
Punkt Interwencji Kryzysowej w Sandomierzu	ul. Słowackiego 15, 27-600 Sandomierz
Miejski Ośrodek Rozwoju Osobistego w Sandomierzu	ul. Rynek 28a, 27-600 Sandomierz
Dom Samotnej Matki i Ofiar Przemocy w Wiernej Rzece, (całodobowe schronienie dla kobiet w ciąży, matek z małymi dziećmi i ofiar przemocy domowej)	Wierna Rzeka 21, 26-065 Piekoszków
Schronisko dla Kobiet Caritas Diecezji Kieleckiej w Kielcach (całodobowe schronienie dla kobiet i dzieci w sytuacji kryzysowej, pomoc terapeutyczna)	ul. Urzędnicza 7b, 25-729 Kielce
Schronisko dla Kobiet Ofiar Przemocy Polskiego Czerwonego Krzyża w Kielcach (całodobowe utrzymanie, pomoc socjalna, prawna, psychologiczna)	ul. Olkuska 18, 25-852 Kielce
Schronisko dla Kobiet Towarzystwa Brata Alberta w Opatowie (stacjonarna całodobowa opieka nad kobietami w podeszłym wieku)	ul. Lipowa 11, 27-500 Opatów
Dom dla Matek z Dziećmi Wspólnoty „Chleb Życia” w Nagorzycach (schronisko dla kobiet z dziećmi)	Nagorzycze 14, 27-425 Waśniów

Źródło danych: Urząd Gminy Łoniów.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Łoniów bezdomność nie urasta do rangi problemu, jeśli się pojawia, ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie. W latach 2012-2013 z powodu bezdomności objął on wsparciem po 1 osobie, natomiast w 2014 roku problem ten nie był przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Na terenie gminy nie ma żadnych placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby osoby te kierowane są noclegowni i schronisk działających poza jej terenem, w tym do Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn Caritas Diecezji Sandomierskiej przy ul. Trześniowskiej 13 w Sandomierzu.

Według danych Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, w 2014 roku w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 33 placówki zapewniające wsparcie osobom bezdomnym. Były to: domy dla osób bezdomnych, noclegownie, ogrzewalnie, stołówki, świetlice, punkty pralnicze i kąpielowe. W analizowanym roku największą liczbą miejsc dla osób bezdomnych (84) dysponowało Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Kielcach, które przez cały rok zapewnia całodobowe schronienie, wyżywienie, odzież i środki czystości.

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

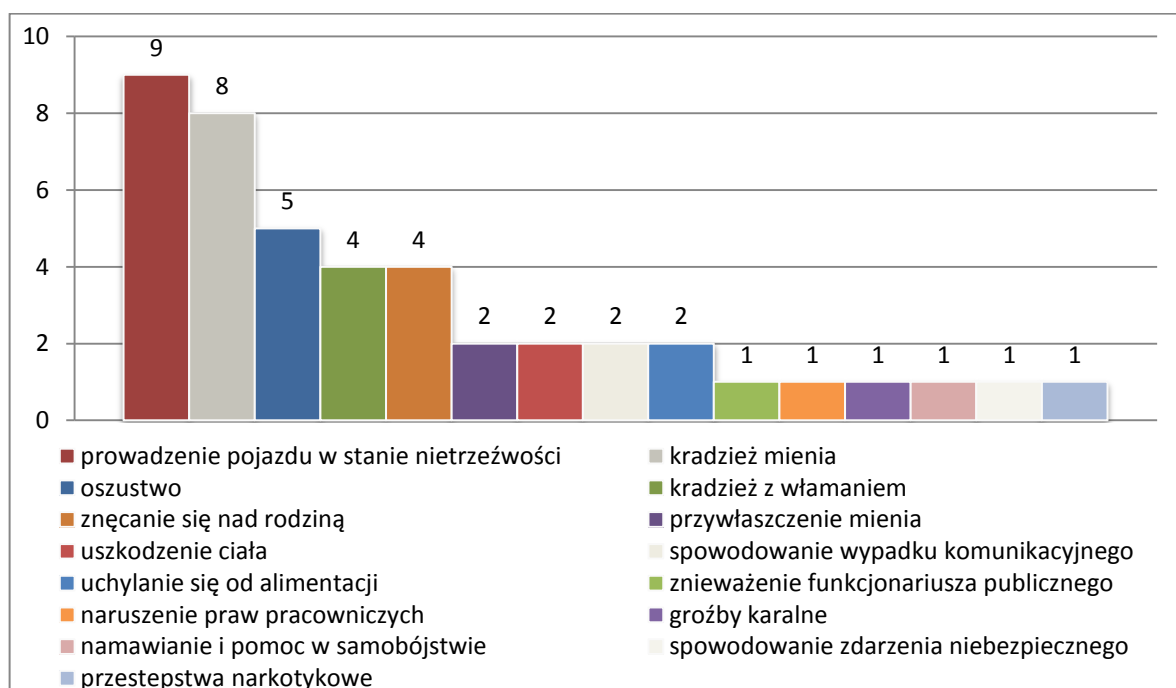
Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Według danych Komisarjatu Policji w Koprzywnicy, w 2014 roku na terenie gminy Łoniów odnotowano łącznie 44 przestępstwa, w przypadku których ujawniono 32 sprawców (najmłodszy sprawca miał 17-19 lat, a najstarszy 82 lata). Wśród przestępstw dominowały przestępstwa polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (9 czynów), kradzieże mienia (8) i oszustwa (5).

Dane szczegółowe na temat przestępczości w gminie w 2014 roku oraz ujawnionych sprawców przedstawiają poniższy wykres i poniższa tabela.

Wykres 30. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku

Źródło danych: Komisarjatu Policji w Koprzywnicy.

Tabela 7. Sprawcy przestępstw popełnionych w gminie w 2014 roku

kategoria przestępstwa	liczba sprawców	wiek sprawców
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	9	od 18 do 65 lat
kradzież mienia	7	18, 20, 21, 25, 26, 31, 40 lat
oszustwo	1	36 lat
kradzież z włamaniem	1	51 lat
znęcanie się nad rodziną	2	42, 82 lata
przywłaszczenie mienia	1	21 lat
uszkodzenie ciała	1	48 lat
spowodowanie wypadku komunikacyjnego	2	19, 31 lat
uchylanie się od alimentacji	2	40, 44 lata
znieważenie funkcjonariusza publicznego	2	22, 24 lata
groźby karalne	1	40 lat
przestępstwa narkotykowe	3	17, 18, 24 lata

Źródło danych: Komisariat Policji w Koprzywnicy.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Łoniów wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

W 2014 roku kadre Ośrodka stanowiło 9 osób, w tym kierownik i 5 pracowników socjalnych (1 pracownik socjalny był zatrudniony w ramach projektu systemowego

współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego). W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.505 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra OPS i jej kwalifikacje w 2014 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	5
wykształcenie wyższe	4
wykształcenie średnie	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pozostali pracownicy	3
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	0
wykształcenie inne	0
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	2
staże	1

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

Ze wsparcia udzielanego przez OPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem

o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2012-2014 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie zwiększały się z roku na rok (z 4.925.472 zł w 2012 r. do 5.468.428 zł w 2014 r.). Wpływ na to miał m.in. systematyczny wzrost środków finansowych przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi, pokrycie kosztów utrzymania dzieci z gminy w pieczy zastępczej, wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, na składki na ubezpieczenie zdrowotne, na zasiłki stałe, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, utrzymanie Ośrodka, na realizację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz rządowego programu wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2012 r.	w 2013 r.	w 2014 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	2.000	2.000	2.000
przeciwdziałanie alkoholizmowi	103.386	105.395	114.039
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	55.498	54.492	29.869
ośrodki wsparcia	13.862	15.416	3.827
rodziny zastępcze	0	3.334	10.370
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	16.200	27.039
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3.416.787	3.332.942	3.642.495
składki na ubezpieczenia zdrowotne	38.622	45.573	56.328
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	133.680	154.874	143.688
dodatki mieszkaniowe	0	918	0
zasiłki stałe	215.306	277.611	305.203
Ośrodek Pomocy Społecznej	309.077	347.333	364.506
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	4.827	21.657	28.857

pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, rządowy program wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, rządowy program dla rodzin wielodzietnych, prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, roboty publiczne	393.201	453.000	482.100
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pomoc materialna dla uczniów	130.039	188.196	127.378
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej –realizacja projektu „Aktywni przeciw wykluczeniu”	109.187	145.928	130.729
ogółem	4.925.472	5.164.869	5.468.428
w tym w budżecie OPS-u	4.690.047	4.868.360	5.225.011

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

W latach 2012-2014 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, ulegała wahaniom (768 w 2012 r., 821 w 2013 r. i 804 w 2014 r.). Jednocześnie w 2014 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, znacznie zmniejszyła się liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (1.627 w 2012 r., 1.643 w 2013 r., 1.527 w 2014 r.). Wpływ na wzrost w 2013 roku liczby beneficjentów mogło mieć podwyższenie od 1 października 2012 roku kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także ubożenie mieszkańców gminy będące m.in. efektem bezrobocia oraz dziedziczenia ubóstwa.

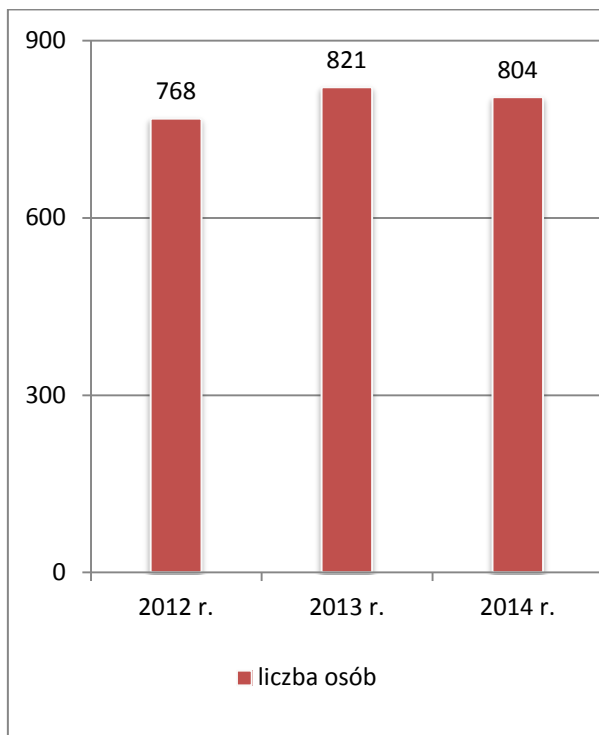
Uwagę zwracała również utrzymująca się na bardzo wysokim poziomie liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w gminie, czyli osób, które były objęte wsparciem przynajmniej przez 18 miesięcy w ciągu ostatnich 3 lat (715 w 2012 r., 742 w 2013 r., 735 w 2014 r.). Ich udział w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie, wynosił ponad 90% (93,1% w 2012 r., 90,4% w 2013 r., 91,4% w 2014 r.).

W analizowanym okresie udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy, był znaczny. W latach 2012-2013 wyniósł on 21,7%, a w 2014 roku 20,3%.

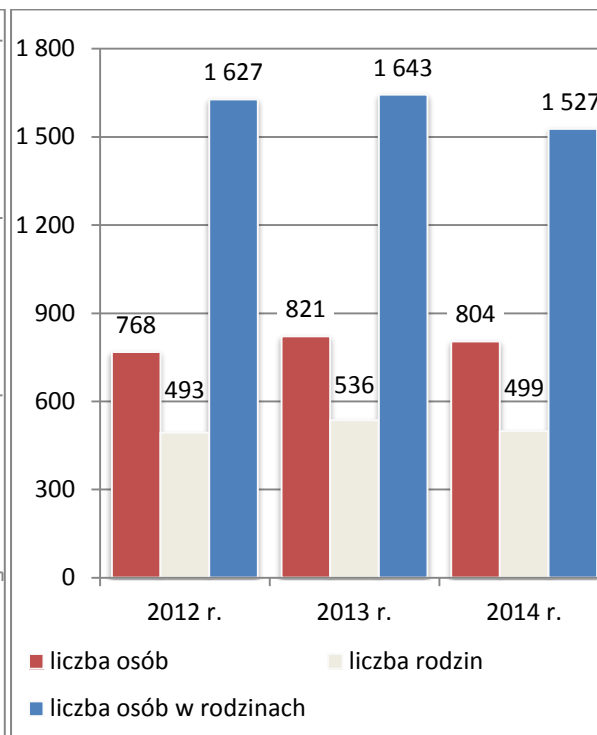
W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, ulegała wahaniom (889 w 2012 r., 980 w 2013 r., 907 w 2014 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne, zmniejszała się z roku na rok (z 738 w 2012 r. do 620 w 2014 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 31. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia

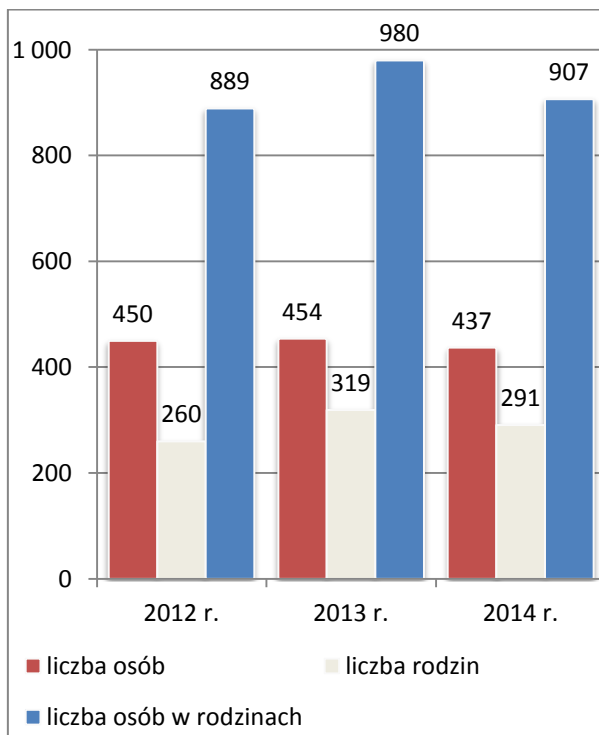

Wykres 32. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie

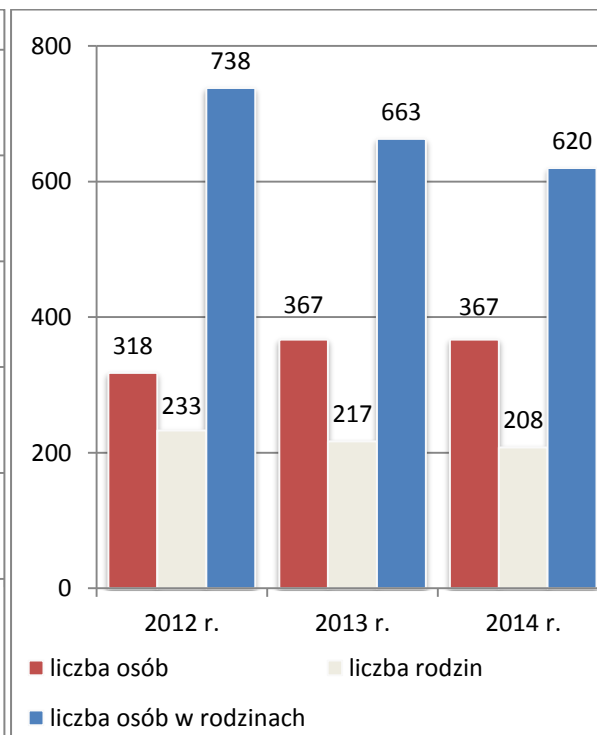

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

Wykres 33. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne

Wykres 34. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne

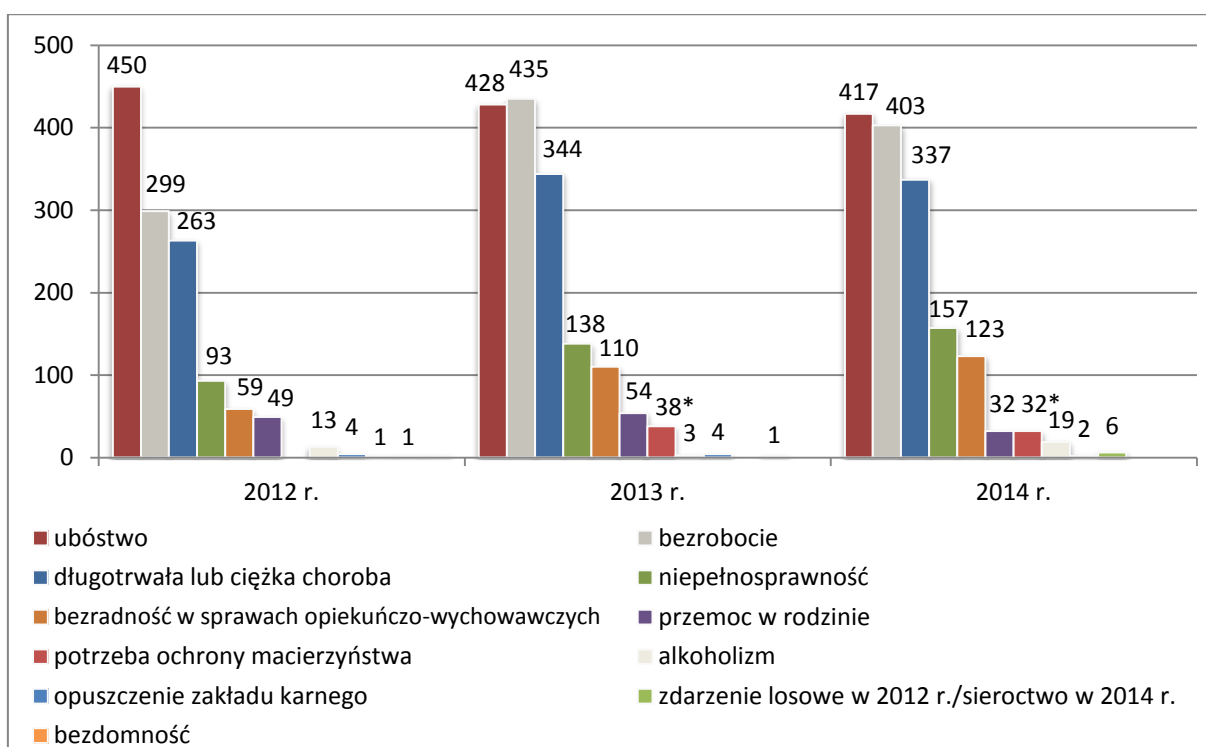

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

W analizowanym okresie wahanom ulegała liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (493 w 2012 r., 536 w 2013 r., 499 w 2014 r.), a liczba osób przebywających w tych rodzinach w 2014 roku znacznie spadła w porównaniu z latami poprzednimi (1.627 w 2012 r., 1.643 w 2013 r., 1.527 w 2014 r.).

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2012-2014 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem a także długotrwałą lub ciężką chorobą. Dość liczne grono stanowiły również rodziny zmagające się z niepełnosprawnością oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

W latach 2012-2014 z roku na rok zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z powodu ubóstwa (z 450 w 2012 r. do 417 w 2014 r.). Jednocześnie w latach 2013-2014, w porównaniu z 2012 roku, wyższa była liczba odbiorców pomocy społecznej

dotkniętych bezrobociem (299 w 2012 r., 435 w 2013 r., 403 w 2014 r.) oraz długotrwałą lub ciężką chorobą (263 w 2012 r., 344 w 2013 r., 337 w 2014 r.).

W analizowanym okresie systematycznie rosła liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z powodu niepełnosprawności (z 93 w 2012 r. do 157 w 2014 r.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 59 w 2012 r. do 123 w 2014 r.).

Uwagę zwracała stosunkowa duża liczba beneficjentów Ośrodka zmagających się z przemocą w rodzinie, która jednak spadła w 2014 roku (49 w 2012 r., 54 w 2013 r., 32 w 2014 r.), pojawienie się w latach 2013-2014 rodzin wymagających ochrony macierzyństwa, głównie z uwagi na wielodzietność (38 w 2013 r., 32 w 2014 r.) oraz znaczny wzrost w 2014 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, liczby osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z powodu alkoholizmu (13 w 2012 r., 3 w 2013 r., 19 w 2014 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2012-2014

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pieniężne	zasiłek stały	61	66	77	578	654	762
	zasiłek okresowy	82	74	84	278	293	268
	zasiłek celowy	447	376	339	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	273	296	261	1.228	1.496	1.313
niepieniężne	posiłek	305	336	362	53.200	57.280	59.885
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	305	336	362	49.800	57.280	59.885
	schronienie	0	0	0	0	0	0
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	1	0	0	1	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	2	2	1	24	23	12

usługi	usługi opiekuńcze	2	1	1	936	480	576
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	0	0	144	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	3	3	4	912	1.374	1.416
	poradnictwo specjalistyczne	0	0	0	0	0	0
	praca socjalna	95	97	147	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0	0	0	X	X	X
	kontrakt socjalny	57	63	62	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	0	7* (1)	7* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	0	1	1	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2012-2014 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych zmniejszała się z roku na rok (z 447 w 2012 r. do 339 w 2014 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (obowiązywał on do końca 2013 roku; na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach

2012-2014 liczba osób objętych posiłkiem zwiększała się z roku na rok (z 305 w 2012 r. do 362 w 2014 r.).

Warto dodać, iż w marcu 2014 roku Rada Gminy w Łoniowie podjęła uchwałę w sprawie podwyższenia do wysokości 150% kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania wsparcia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Przyjęcie uchwały umożliwiło objęcie pomocą osób i rodzin, których dochody nieznacznie przekraczają ustalone kryteria, lecz ich trudna sytuacja, np. z powodu bezrobocia, choroby czy niepełnosprawności, uzasadnia udzielenie pomocy.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o zawarte kontrakty socjalne, których liczba utrzymywała się na zbliżonym poziomie (57 w 2012 r., 63 w 2013 r. i 62 w 2014 r.). Liczba osób w rodzinach, które w 2014 roku objęto pracą socjalną w gminie, znacznie wzrosła w porównaniu z latami poprzednimi (95 w 2012 r., 97 w 2013 r., 147 w 2014 r.).

W latach 2013-2014 OPS realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając 1 asystenta rodziny (część środków finansowych przeznaczonych na ten cel pochodziła z dotacji celowej otrzymanej w ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej), który miał pod opieką po 7 rodzin w każdym roku. Ośrodek partycipował także w kosztach utrzymania 1 dziecka z gminy w pieczy zastępczej (w Domu Dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie), a poniesiony z tego tytułu wydatek wyniósł 3.334 zł w 2013 roku i 10.370 zł rok później.

W latach 2012-2014 w gminie świadczona była także pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Najczęściej wsparcie to kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych ulegała wahaniom (301 w 2012 r., 324 w 2013 r., 221 w 2014 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 130.039 zł w 2012 roku, 188.196 zł w 2013 roku oraz 127.378 zł w 2014 roku.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się OPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. W 2014 roku na ten cel wydatkowano kwotę 553 zł.

W latach 2012-2014 Ośrodek, podejmując współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Sandomierzu, był organizatorem prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych dla 1 osoby w każdym roku. W 2012 roku wydatkował na ten cel 14.854 zł, rok później 5.714 zł, a w 2014 roku 1.952 zł.

W analizowanym okresie OPS realizował również współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego projekt pn. „Aktywni przeciw wykluczeniu”, którego celem było zwiększenie szans na zatrudnienie i podniesienie kompetencji społecznych niepracujących i będących odbiorcami pomocy społecznej mieszkańców gminy zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach projektu organizowano m.in. szkolenia zawodowe, poradnictwo psychologiczne oraz konsultacje z doradcą zawodowym. W 2012 roku projektem objęto 15 osób, a w latach 2013-2014 po 16 osób. Kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego wyniosła: 103.695 zł w 2012 roku, 138.588 w 2013 roku i 124.159 zł w 2014 roku.

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2012-2014 ogólna liczba udzielonych świadczeń spadała z roku na rok (z 23.474 w 2012 r. do 20.410 w 2014 r.), na co zasadniczy wpływ miał systematyczny spadek wypłacanych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 18.076 w 2012 r. do 15.511 w 2014 r.).

W analizowanym okresie z roku na rok zwiększała się liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 3.916 w 2012 r. do 4.252 w 2014 r.), zmniejszała się natomiast liczba przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 1.393 w 2012 r. do 344 w 2014 r.). Spadek ten spowodowany był zmianą ustawy o świadczeniach rodzinnych; od 1 lipca 2013 roku wygasły wszystkie decyzje dotyczące świadczeń pielęgnacyjnych i wprowadzono nowe warunki otrzymania świadczeń, które spełniało znacznie mniej osób.

W 2014 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost liczby wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych (ze 141 do 235). Był on spowodowany tym, że w 2013 roku świadczenie te wypłacano tylko od lipca do grudnia, natomiast w kolejnym roku przez 12 miesięcy.

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	18.076	16.920	15.511
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	3.916	4.116	4.252
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	1.393	918	344
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	135	0
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	141	235
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	89	74	68
ogółem			
liczba świadczeń	23.474	22.304	20.410
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	X	X	1.062

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

Od 2014 roku Ośrodek przyznawał zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W analizowanym roku OPS przyznał 1.062 świadczenia na kwotę 553.629 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek i ich wartość ulegały wahaniom (645 na kwotę 87.041 zł w 2012 r., 980 na kwotę 95.195 zł w 2013 r., 861 na kwotę 97.972 zł w 2014 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej

w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2012-2014 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (32 w 2012 r., 31 w 2013 r., 34 w 2014 r.), a liczba wypłaconych świadczeń w latach 2013-2014 była niższa niż w 2012 roku (592 w 2012 r., 545 w 2013 r., 552 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	32	31	34
liczba wypłaconych świadczeń	592	545	552
łącznie kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	189.557	182.225	191.142

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Łoniów, obok Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonują: Domy dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie oraz Dom Pomocy Społecznej w Skwirzowej. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Dom Pomocy Społecznej „Sadyba” w Skwirzowej, Skwirzowa 38, 27-670 Łoniów. Podmiot prowadzący: Fundacja Sadyba (za pozwoleniem Wojewody Świętokrzyskiego).	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka. Kategoria klienta: osoby wymagające opieki z uwagi na wiek, choroby lub niepełnosprawność, niezdolne do samodzielnego funkcjonowania.
Domy dla dzieci i młodzieży w Łoniowie, Łoniów 151, 27-670 Łoniów. Podmiot prowadzący: Powiat sandomierski.	Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza, innowacyjna forma opieki zastępczej, opieka psychologiczna, logopedyczna i pedagogiczna. Kategoria klienta: dzieci i młodzież pobawione opieki rodzicielskiej.

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia działających poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
<p>Dom Pomocy Społecznej w Ostrowcu Świętokrzyskim, Os. Słoneczne 49, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski. Podmiot prowadzący: Powiat ostrowiecki.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: opieka całodobowa, usługi opiekuńcze, medyczne, terapeutyczne i rehabilitacyjne. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi.</p>
<p>Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Hospicjum Ojca Pio w Tarnobrzegu, ul. Konstytucji 3 Maja 11, 29-400 Tarnobrzeg. Podmiot prowadzący: Parafia Matki Bożej Nieustającej Pomocy.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze, opieka paliatywna i hospicyjna. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne i przewlekle chore.</p>
<p>Środowiskowy Dom Samopomocy Fundacji La Zebra w Krzcinie, Krzcin 7, 27-660 Koprzywnica. Podmiot prowadzący: Fundacja La Zebra.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: pomoc podopiecznym w codziennym funkcjonowaniu. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne.</p>
<p>Warsztaty Terapii Zajęciowej w Śmiechowicach, Śmiechowice 99, 27-650 Samborzec. Podmiot prowadzący: Gmina Samborzec.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: usprawnienie i rozwijanie umiejętności wykonywania czynności codziennych. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne.</p>
<p>Schronisko dla bezdomnych mężczyzn Caritas Diecezji Sandomierskiej w Sandomierzu, ul. Trześniowska 13, 27-600 Sandomierz. Podmiot prowadzący: Caritas Diecezji Sandomierskiej.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: opieka całodobowa, schronienie. Kategoria klienta: osoby bezdomne</p>

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Łoniów funkcjonuje 19 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada „Program współpracy Gminy Łoniów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach finansowych i pozafinansowych:

- zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych w formach powierzenia lub wspierania wykonania zadania w trybie otwartego konkursu ofert przewidzianego w ustawie,
- prowadzenie i aktualizacja serwisu informacyjnego na stronie internetowej gminy Łoniów,
- informowanie na stronach internetowych BIP w szczególności o ogłaszanych konkursach ofert na realizację zadań publicznych i ich rozstrzygnięciach,
- prowadzenie i aktualizacja elektronicznej bazy danych o organizacjach pozarządowych realizujących zadania publiczne oraz rejestru organizacji pozarządowych, które otrzymały dotację z budżetu gminy na realizację zadań publicznych,
- przekazywanie informacji za pośrednictwem mediów lokalnych i regionalnych o realizacji zadań publicznych,

- tworzenie lub współtworzenie i aktywny udział w pracach wspólnych zespołów o charakterze inicjatywnym i doradczym,
- współorganizowanie konferencji oraz forów tematycznych ds. organizacji pozarządowych, dobroczynności, dzieci i młodzieży, seniorów, wykluczenia społecznego i innych według potrzeb,
- przygotowywanie i monitorowanie porozumień zawieranych przez gminę z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych,
- inicjowanie i współorganizowanie szkoleń podnoszących jakość pracy organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych realizowanych we współpracy z gminą,
- inicjowanie lub współorganizowanie szkoleń dotyczących pozyskiwania środków z funduszy europejskich i innych środków pomocowych,
- konsultowanie projektów aktów prawa lokalnego z organizacjami pozarządowymi, zgodnie z ich celami statutowymi,
- opiniowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie rekomendacji,
- udzielanie pomocy w przygotowaniu aplikacji programów, których realizacja wymaga współpracy kilku podmiotów,
- wspomaganie organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych dofinansowanych ze środków europejskich i innych środków pomocowych,
- udzielanie pomocy w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych,
- promocja działalności organizacji pozarządowych w mediach,
- umożliwianie dostępu do lokalu oraz wyposażenia niezbędnego do przeprowadzenia spotkań organizacji, realizujących zadania publiczne na rzecz gminy i jej mieszkańców,
- przygotowywanie sprawozdań i analiz dotyczących realizacji uchwały o współpracy,
- angażowanie organizacji pozarządowych do wymiany doświadczeń, prezentacji osiągnięć.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie Miłośników Sanktuarium Maryjnego w Sulistawicach , Sulistawice 11, 27-670 Łoniów.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udzielanie pomocy społecznej rodzinom i osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej, ▪ ochrona i promocja zdrowia.
2.	Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności , Świniary Stare 108, 27-670 Łoniów.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywizacja i integracja środowiska lokalnego, ▪ budowanie świadomości obywatelskiej, ▪ promowanie gminy i jej mieszkańców.
3.	Koło Parafialne Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej przy Parafii pw. Św. Józefa w Chodkowie , Chodków Nowy 64, 27-670 Łoniów.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podnoszenie i pogłębianie kultury życia małżeńskiego i rodzinnego, ▪ troska o realizację w życiu Karty Praw Rodziny, o zachowanie życia ludzkiego i właściwe warunki rozwoju, ▪ praca wychowawcza wśród dzieci i młodzieży, ▪ podejmowanie wszelkich inicjatyw celem pomocy rodzinom.
4.	Koło Parafialne Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej przy Parafii pw. Św. Mikołaja Biskupa w Łoniowie , Łoniów 52, 27-670 Łoniów.	
5.	Koło Parafialne Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej przy Parafii Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Sulistawicach , Sulistawice 91, 27-670 Łoniów.	
6.	Spółdzielnia Socjalna „Łoniowianka” , Łoniów 56, lok. 1a, 27-670 Łoniów.	Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
7.	Spółdzielnia Socjalna „Od Nowa” , Łoniów 94, 27-670 Łoniów.	Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
8.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Wnorów , Wnorów 48, 27-670 Łoniów.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
9.	Gminny Klub Sportowy „Agrikola” , Łoniów 48, 27-670 Łoniów.	Prowadzenie działalności sportowej, krzewienie kultury fizycznej oraz sportu wśród dzieci i młodzieży.
10.	Gminny Klub Sportowy „Świniary” , Świniary Nowe 62, 27-670 Łoniów.	Krzewienie kultury fizycznej oraz sportu wśród dzieci i młodzieży, wychowywanie dzieci i młodzieży poprzez kulturę fizyczną oraz sport.
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łoniowie , Łoniów 48, 27-670 Łoniów.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapobieganie pożarom, ▪ udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz wskutek innych klęsk i zdarzeń,
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Chodkowie , Chodków Stary 44, 27-670 Łoniów.	

13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gieraszwicach , Gieraszwice 5, 27-670 Łoniów.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, ▪ rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej, ▪ podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska.
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Otoce , Otoka 67, 27-670 Łoniów.	
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sulisławicach , Sulisławice 11, 27-670 Łoniów.	
16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Świniarach , Świniary Stare, 27-670 Łoniów.	
17.	Ochotnicza Straż Pożarna we Wnorowie , Wnorów 70, 27-670 Łoniów.	
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Gieraszwoskiej , Wólka Gieraszwoska 57, 27-670 Łoniów.	
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zawidzy , Zawidza 32, 27-670 Łoniów.	

Źródło danych: Urząd Gminy Łoniów oraz www.bazy.ngo.pl

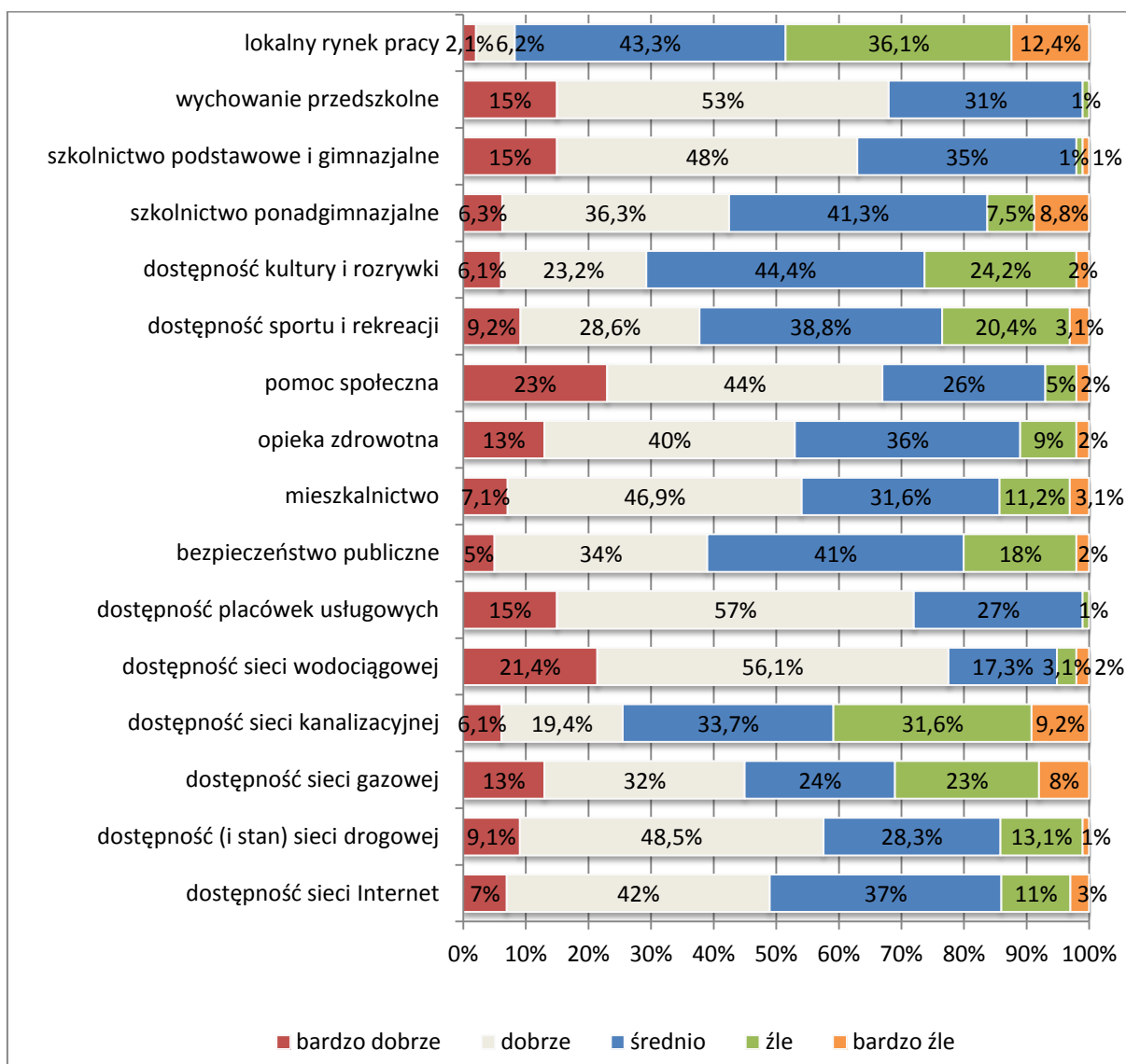
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Łoniów posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 100 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 36. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

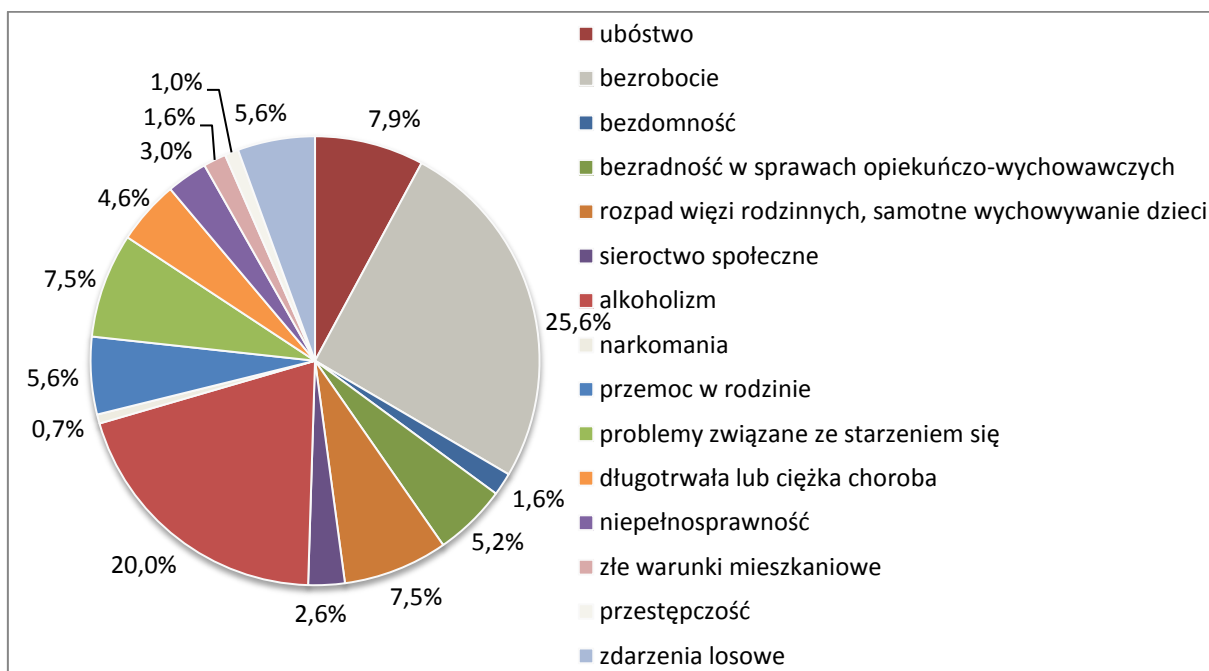
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 77,5% ocen dobrych i bardzo dobrych), placówek usługowych (w sumie 72% ocen dobrych i bardzo dobrych) i wychowania przedszkolnego (łącznie 68% ocen dobrych i bardzo dobrych), pomoc społeczną (w sumie 67% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz dostępność szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (w sumie 63% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili lokalny rynek pracy (łącznie 48,5% ocen złych i bardzo złych) oraz dostępność sieci kanalizacyjnej (w sumie 40,8% ocen złych i bardzo złych).

Z niskimi ocenami spotkały się również dostępność sieci gazowej (łącznie 31% ocen złych i bardzo złych), kultury i rozrywki (w sumie 26,2% ocen złych i bardzo złych), sportu i rekreacji (łącznie 23,5% ocen złych i bardzo złych) oraz stan bezpieczeństwa publicznego (w sumie 20% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 37. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

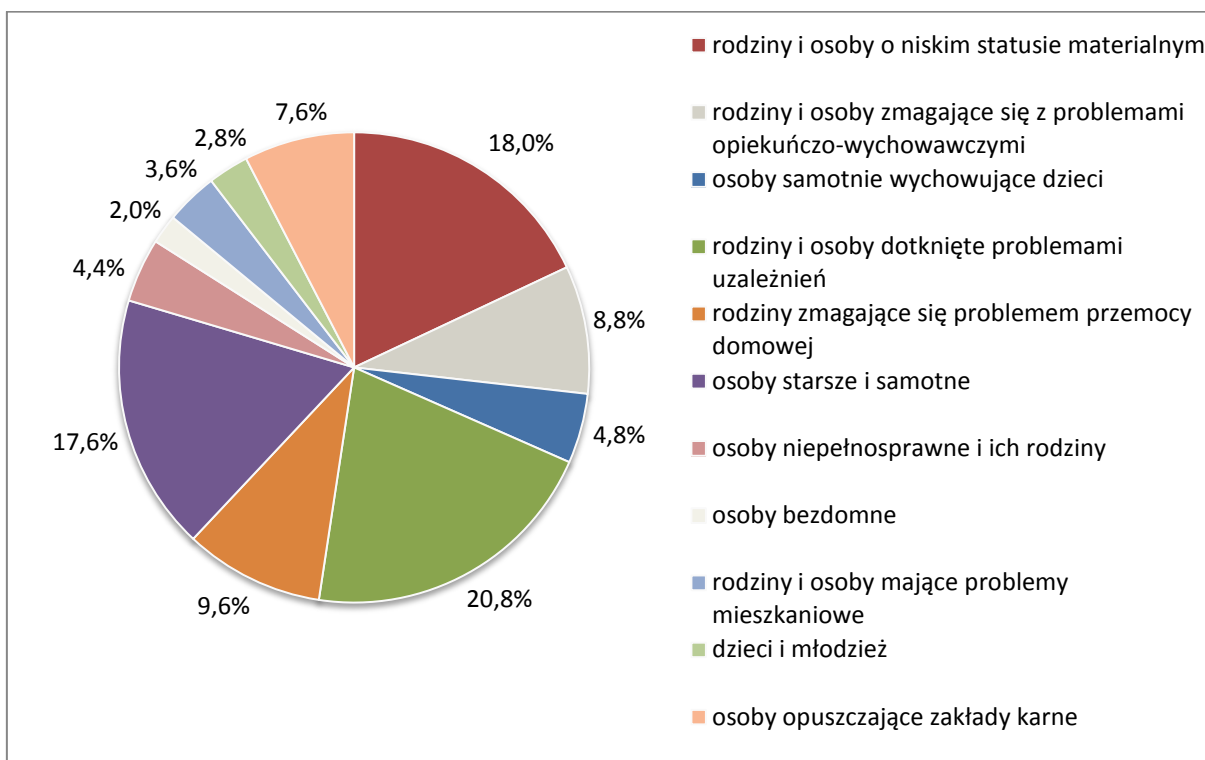

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (25,6%) i alkoholizm (20%), a następnie ubóstwo (7,9%), rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci oraz problemy związane ze starzeniem (po 7,5%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 38. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

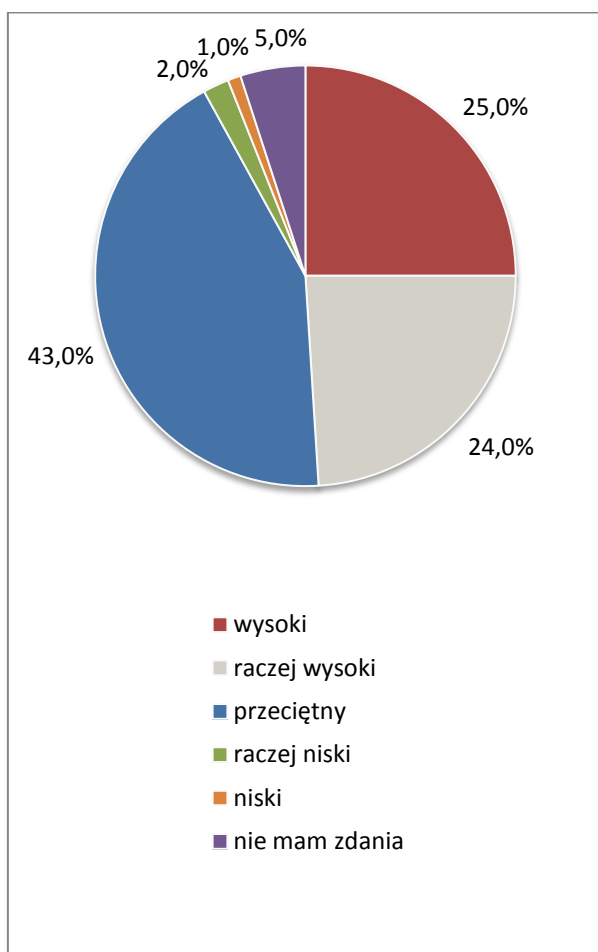

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

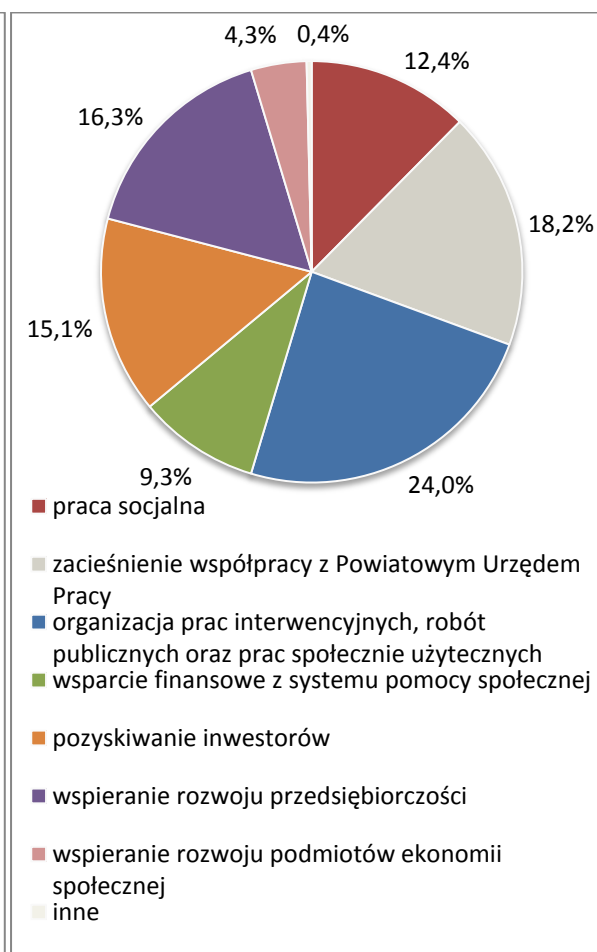
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (20,8%), o niskim statusie materialnym (18%) oraz osoby starsze i samotne (17,6%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 39. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 40. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

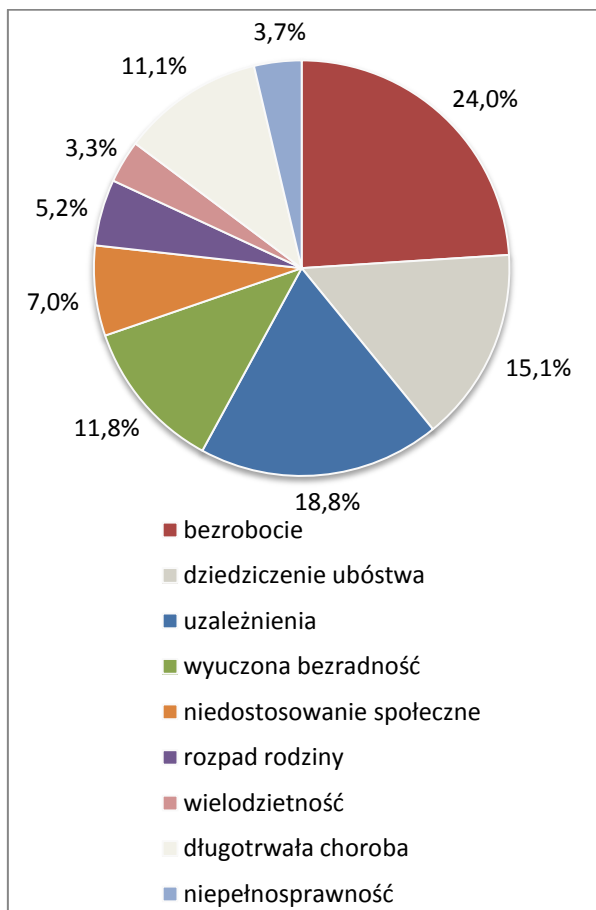
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii blisko połowy ankietowanych (łącznie 49%) poziom bezrobocia w gminie jest wysoki lub raczej wysoki, a zdaniem kolejnych 43% badanych jest on przeciętny.

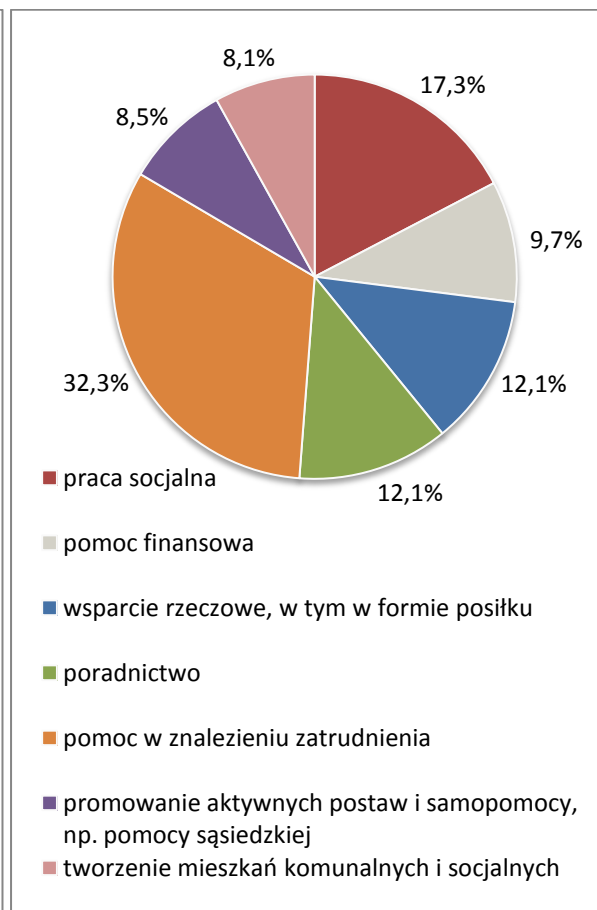
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (24%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (18,2%), wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (16,3%), pozyskiwanie inwestorów (15,1%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (12,4%).

W odpowiedzi na następujące pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

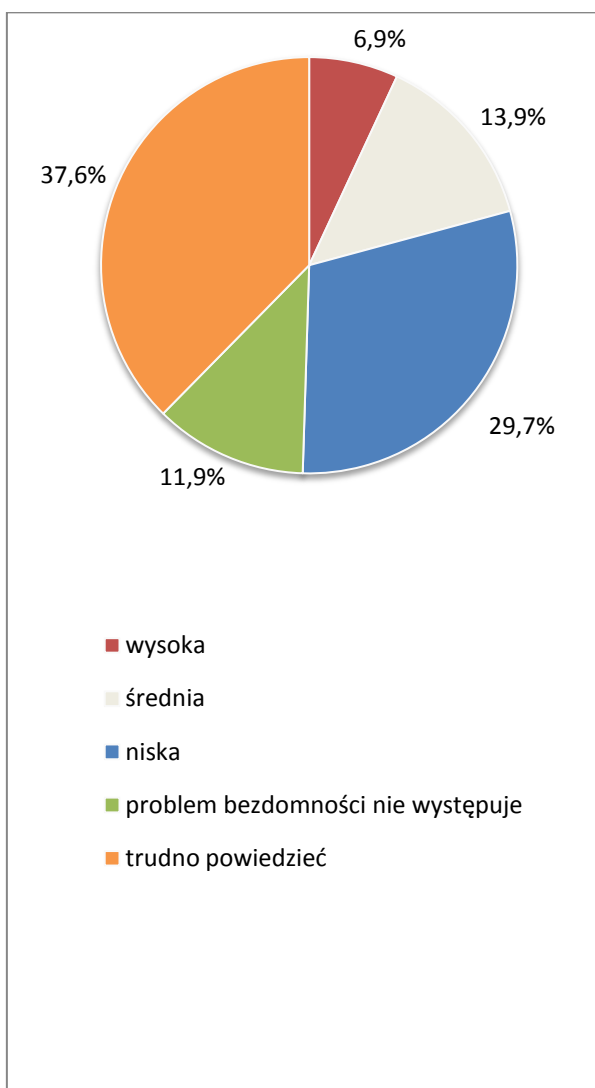
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (24%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli także uzależnienia (18,8%), dziedziczenie ubóstwa (15,1%), wyuczoną bezradność i długotrwałą chorobę (po 11,1%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (32,3%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (17,3%), wspierania rzeczowego, w tym w formie posiłku, oraz świadczenia poradnictwa (po 12,1%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 43. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 44. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

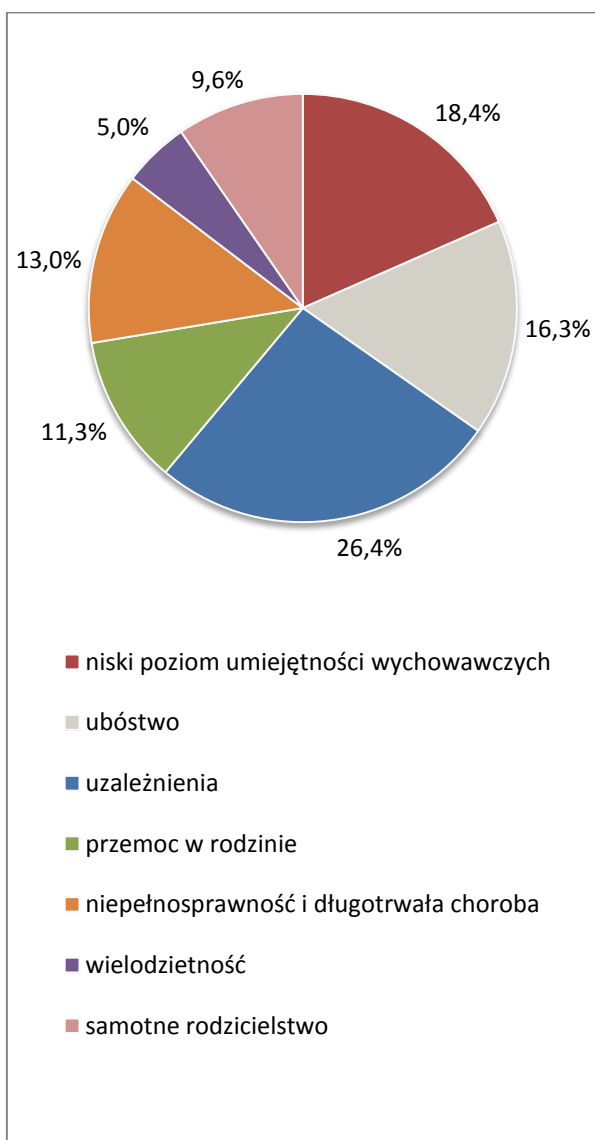
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (37,6%) nie potrafiło określić skali bezdomności w gminie. Wśród pozostałych największą grupę (29,7%) stanowili ci, którzy stwierdzili, że skala zjawiska w gminie jest niska. Jednocześnie 13,9% badanych uznało skalę bezdomności za średnią, a 11,9% odpowiedziało, że bezdomność w gminie nie występuje.

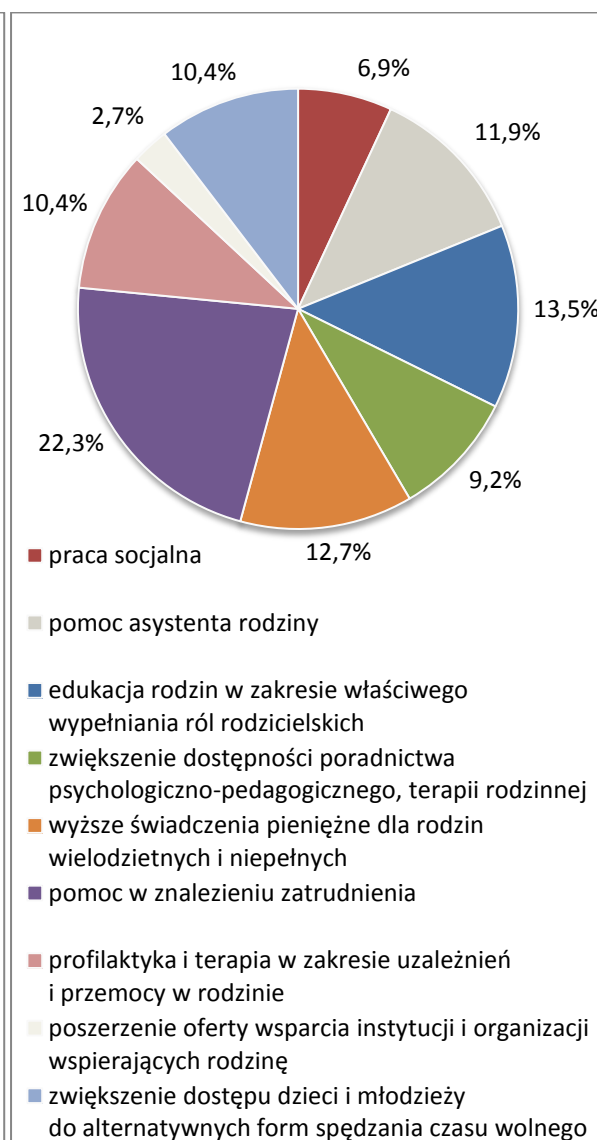
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (22,8%), a także zapewnienie schronienia oraz tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (po 10,8%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

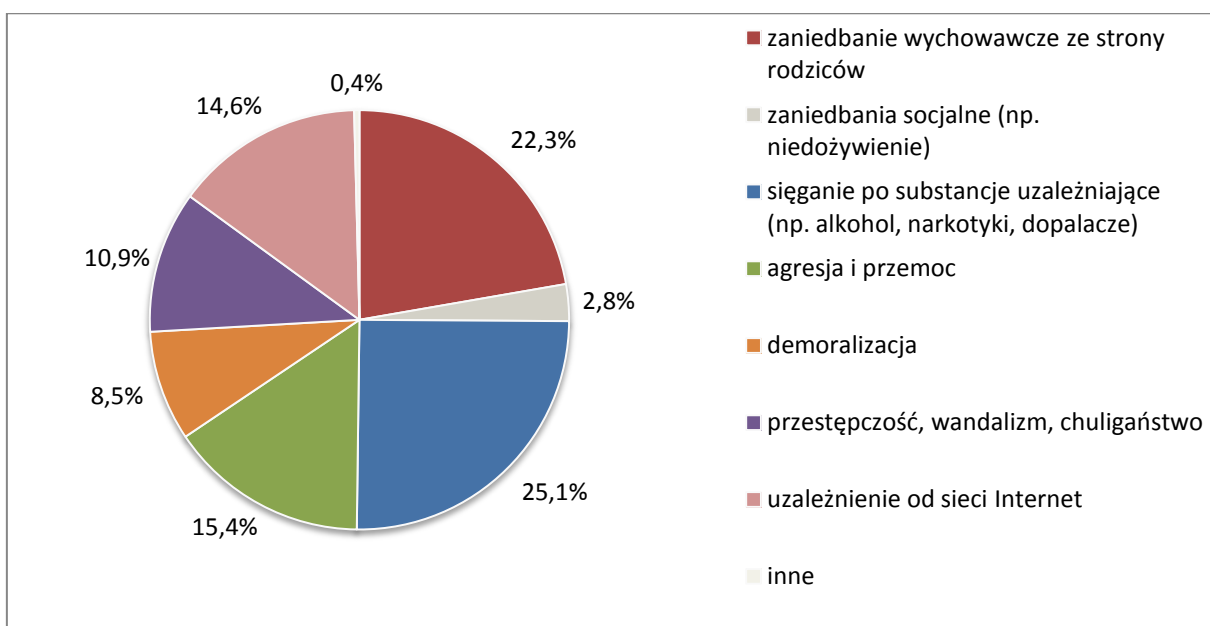
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych główną przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (26,4%). Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również: niski poziom umiejętności wychowawczych (18,4%), ubóstwo (16,3%), niepełnosprawność i długotrwała choroba (13%) oraz przemoc w rodzinie (11,3%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (22,3%), a także edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (13,5%), podwyższenie świadczeń pieniężnych dla rodzin wielodzietnych i niepełnych (12,7%) oraz zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (11,9%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 47. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

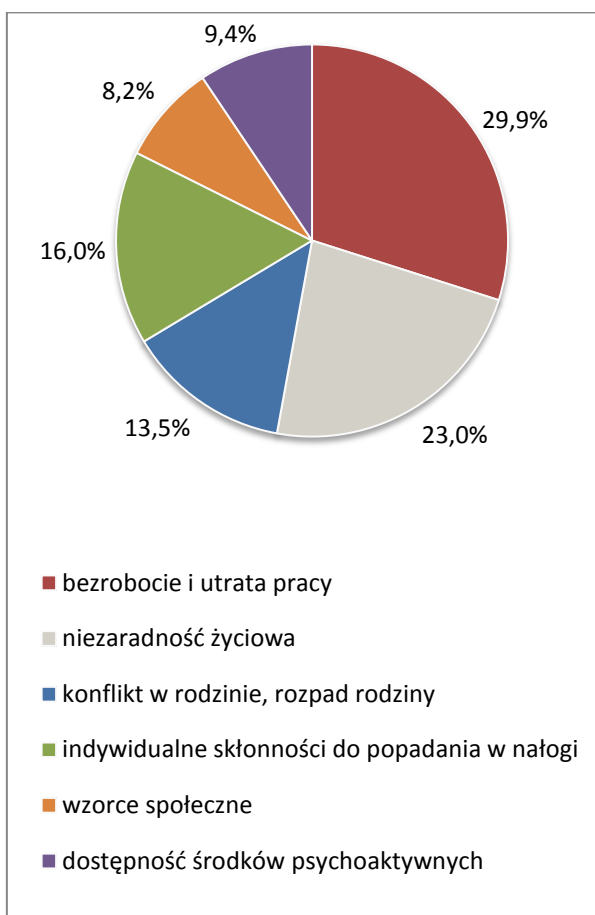

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

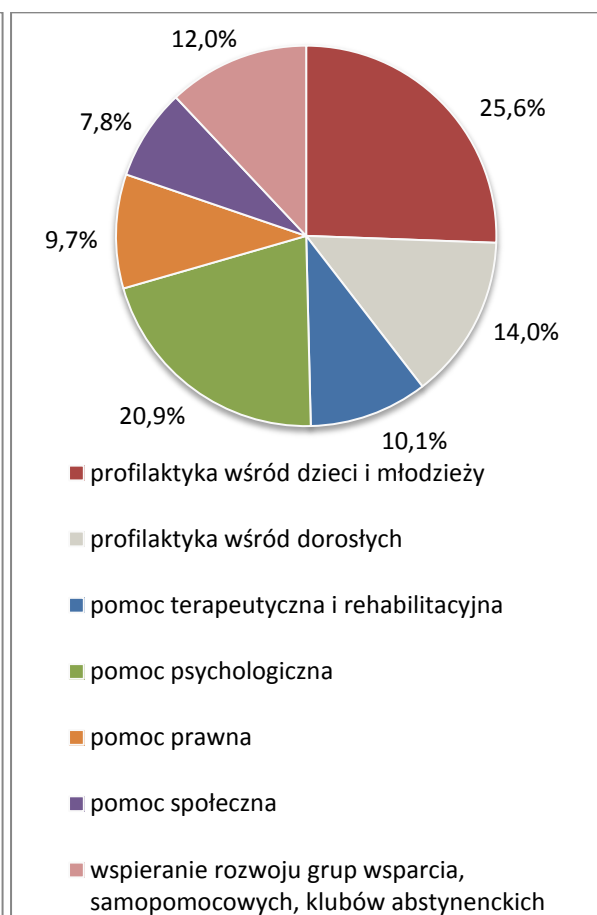
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (25,1%) oraz zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (22,3%), a także agresja i przemoc (15,4%) oraz uzależnienie od sieci Internet (14,6%).

W następujących pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 48. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 49. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

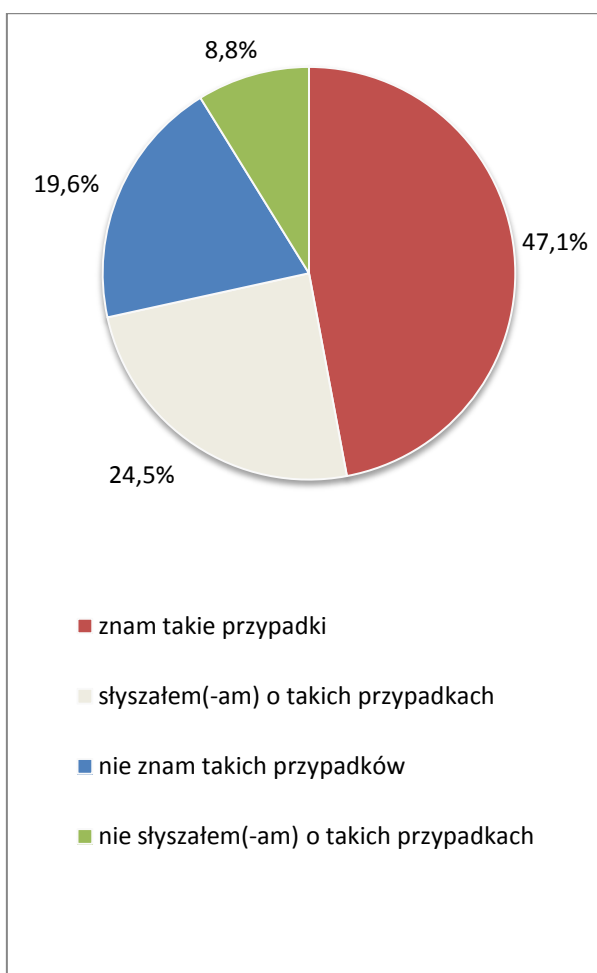
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli bezrobocie i utratę pracy (29,9%) oraz niezaradność życiową (23%), a także indywidualne skłonności do popadania w nałogi (16%) oraz konflikt w rodzinie oraz rozpad rodziny (13,5%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (25,6%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (20,9%), a także

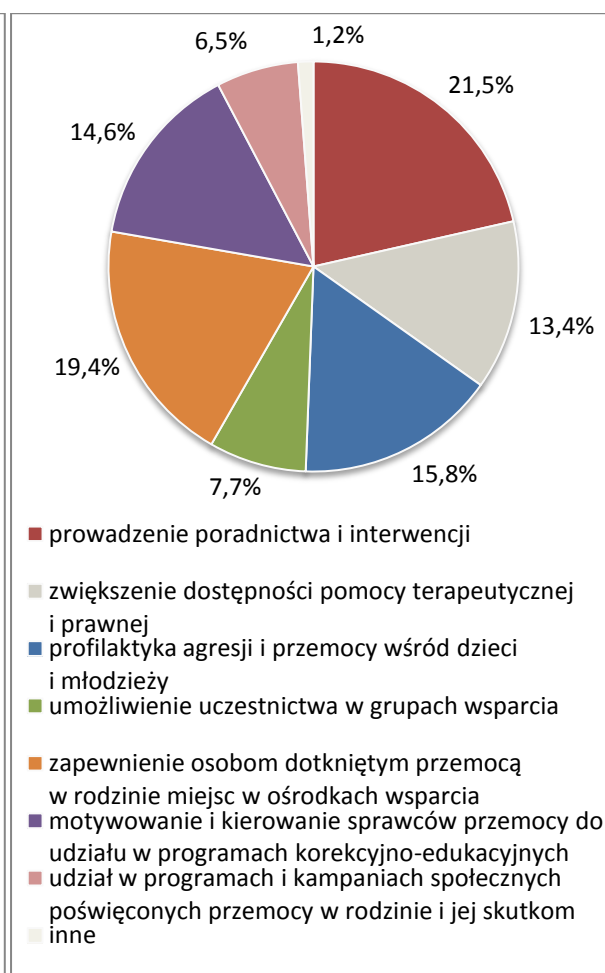
prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych (14%), wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA, Al-Anon) i klubów abstynenckich (12%) oraz zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (10,1%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 50. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 51. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

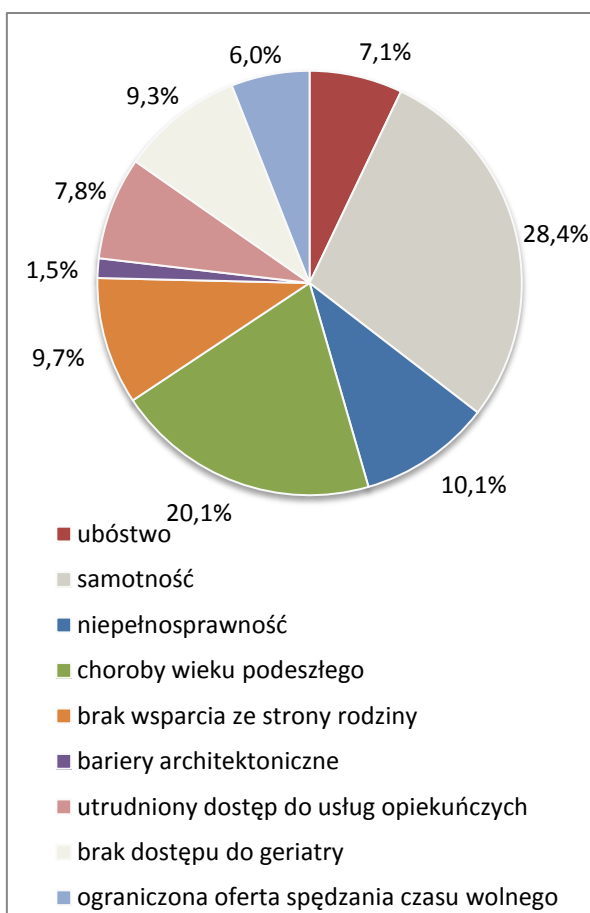
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 71,6%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 28,4% badanych.

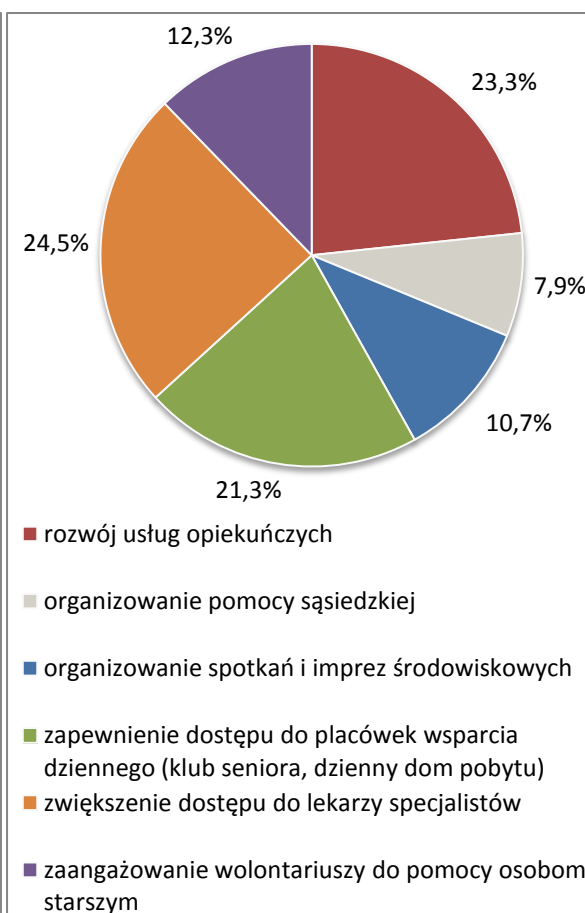
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (21,5%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia (19,4%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (15,8%), motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (14,6%) oraz zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (13,4%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 52. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 53. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

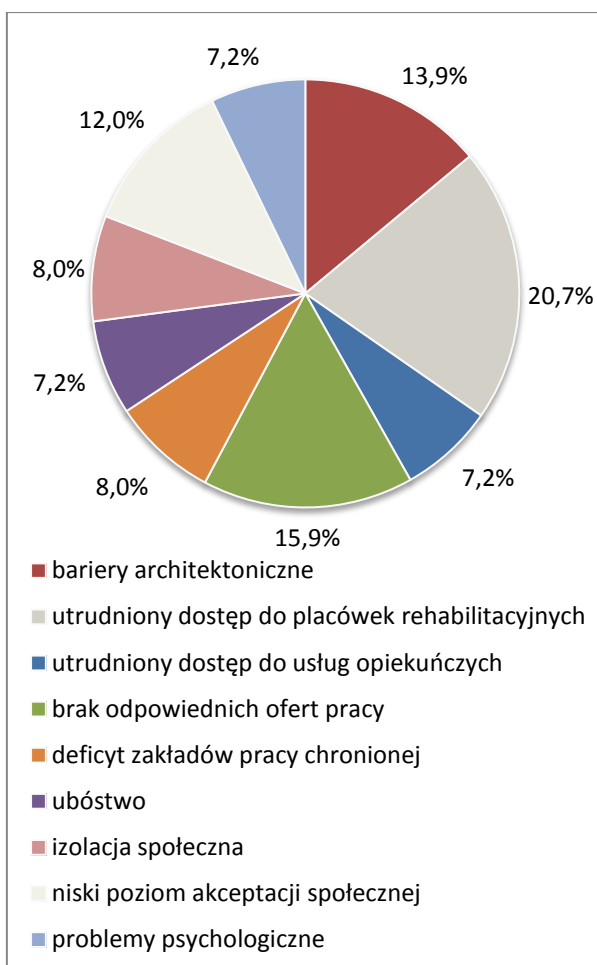
W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są: samotność (28,4%) i choroby wieku podeszłego (20,1%), a także

niepełnosprawność (10,1%), brak wsparcia ze strony rodziny (9,7%) oraz brak dostępu do geriatry (9,3%).

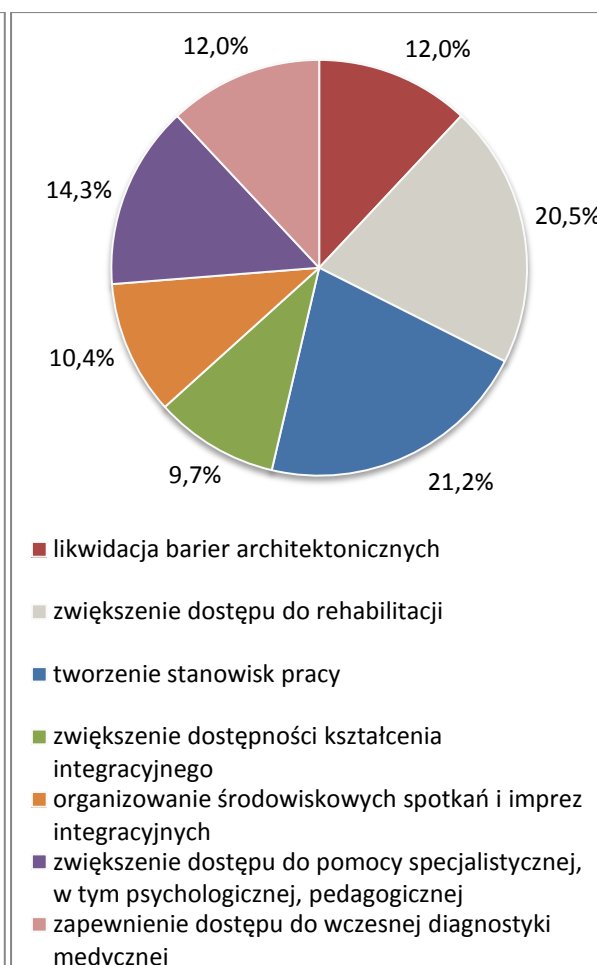
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (24,5%), rozwijanie usług opiekuńczych (23,3%) oraz zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 21,3%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 54. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 55. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

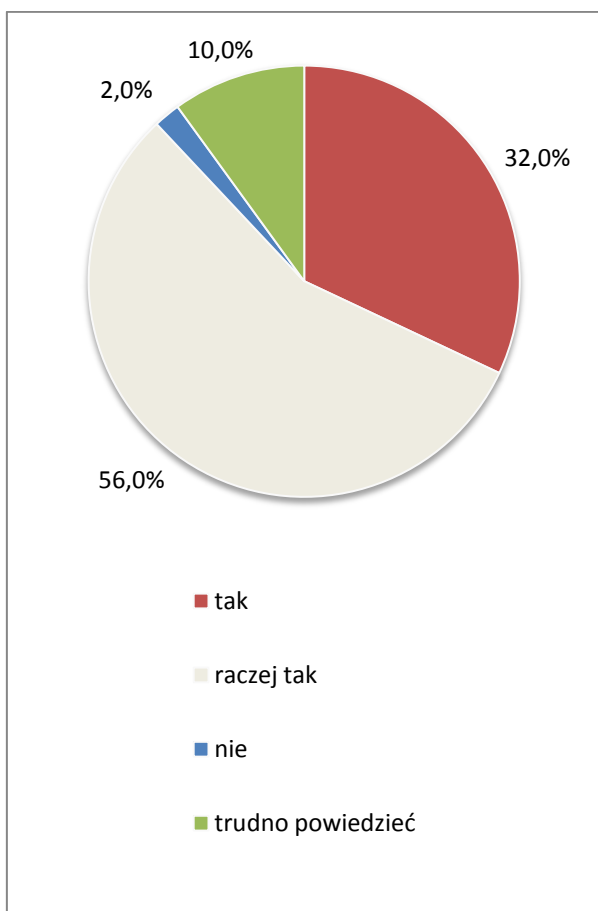
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (20,7%), brak odpowiednich ofert pracy (15,9%), bariery architektoniczne (13,9%) oraz niski poziom akceptacji społecznej (12%).

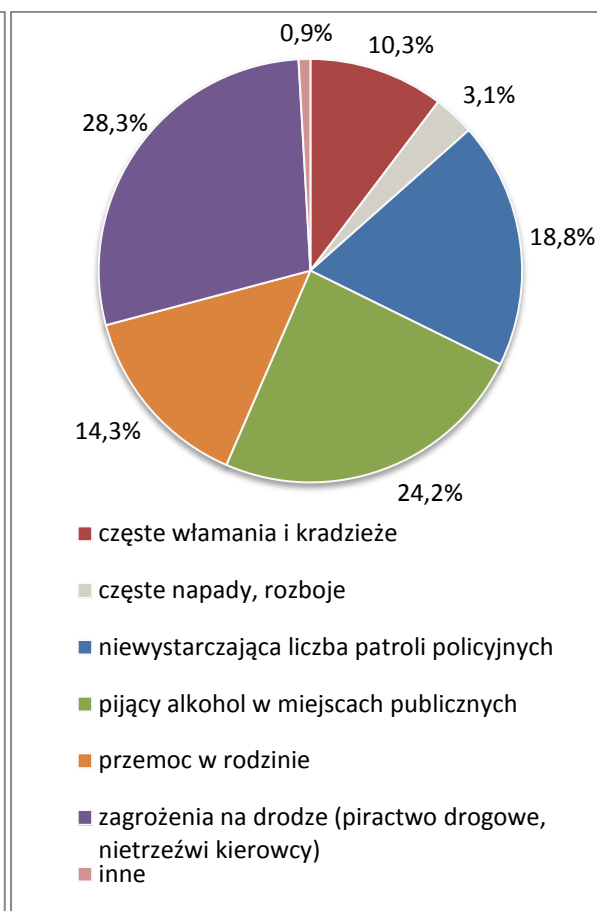
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (21,2%), zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (20,5%) i pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej, pedagogicznej (14,3%), likwidowaniu barier architektonicznych oraz zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (po 12%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 56. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

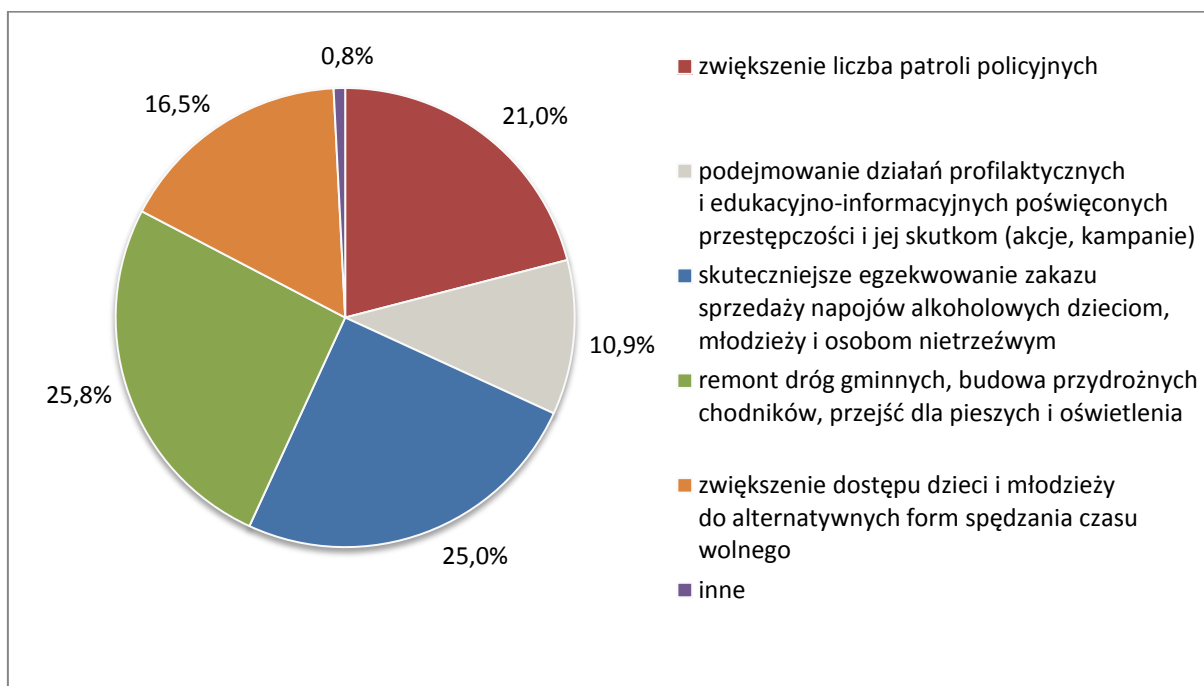

Wykres 57. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 58. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko 88% badanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było jedynie 2% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 28,3%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (24,2%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (18,8%) oraz przemoc w rodzinie (14,3%).

Zdaniem ankietowanych na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby: remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (25,8%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (25%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (21%) oraz dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (16,5%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy (np. przygotowywanie terenów pod inwestycje, oferowanie ulg podatkowych) ▪ funkcjonowanie w gminie Spółdzielni Socjalnych „Od Nowa” i „Łoniowianka” ▪ pozyskiwanie w ramach projektu środków finansowych z Europejskiego Funduszu Społecznego na przeciwdziałanie bezrobociu ▪ informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy ▪ zapewnianie pobytu w schronisku osobom bezdomnym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niska skuteczność działań podejmowanych na rzecz ograniczenia bezrobocia w gminie ▪ brak miejsc pracy dla ludzi powyżej 45 lat ▪ wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych w gminie ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych oraz brak mieszkań chronionych w gminie ▪ brak diagnozy problemu bezdomności w gminie ▪ brak standardu usług świadczonych na rzecz osób bezdomnych ▪ brak wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności

<ul style="list-style-type: none"> ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób zagrożonych i wykluczonych społecznie, w tym bezrobotnych i bezdomnych 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek poziomu bezrobocia w gminie ▪ rozwijające się zakłady pracy w gminie ▪ położenie gminy na trasie Sandomierskiego Szlaku Jabłkowego ▪ walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe sprzyjające rozwojowi w gminie turystyki, w tym agroturystyki ▪ dalsza aktywizacja bezrobotnych oraz tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy w gminie ▪ rozwój nowych gałęzi rolnictwa, np. zielarstwa, upraw ekologicznych ▪ wzrost kwalifikacji osób młodych dzięki poradnictwu zawodowemu dla młodzieży ▪ rosnący poziom wykształcenia mieszkańców gminy, w tym młodzieży i kadr zarządzających ▪ aktywne poszukiwanie pracy przez osoby bezrobotne ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych na przeciwdziałanie bezrobociu z funduszy zewnętrznych ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ niewielka liczba osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych wymagających schronienia ▪ dostępność Schroniska dla bezdomnych mężczyzn w Sandomierzu ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ postępujące zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy ▪ występowanie w gminie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ brak nowych inwestorów ▪ wysoki odsetek ludzi młodych, wykształconych, wyjeżdżających za granicę w celu znalezienia pracy ▪ wciąż wysoki poziom bezrobocia w kraju ▪ niewielki wpływ dostępu do funduszy zewnętrznych, w tym funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, oraz europejskich rynków pracy na ograniczenie bezrobocia w gminie ▪ ograniczony potencjał inwestorów w regionie ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób bezrobotnych

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnianie rodzinom wystarczającego dostępu do poradnictwa specjalistycznego ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ dobra dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ organizowanie w szkołach zajęć pozalekcyjnych oraz realizowanie programów profilaktycznych ▪ dostępność pomocy pedagogiczno-psychologicznej w szkołach ▪ poprawa życia kulturalnego w gminie ▪ dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ dobra dostępność podstawowej opieki medycznej w gminie ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży, w tym klubów sportowych; podejmowanie z nimi współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym do świetlic terapeutyczno-opiekuńczych ▪ niewystarczająca dostępność specjalistycznej opieki medycznej w gminie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobre warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ tworzenie nowych miejsc racjonalnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ▪ koordynacja działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież ▪ duży potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnąca liczba rodzin zmagających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi ▪ osłabienie więzi rodzinnych ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ negatywny wpływ mediów na dzieci i młodzież ▪ niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ realizowanie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego ▪ podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ brak w gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ofiar i sprawców przemocy w rodzinie ▪ brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ dostępność w powiecie, w województwie i w Tarnobrzegu placówek wsparcia dla osób uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, m.in. Poradni Leczenia Uzależnień i Punktu Interwencji Kryzysowej w Sandomierzu oraz Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkohol i Współuzależnienia w Tarnobrzegu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień; długi okres oczekiwania na leczenie ▪ zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie ▪ rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

<ul style="list-style-type: none"> ▪ niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi 	
---	--

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ świadczenie w gminie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ istnienie bazy rehabilitacyjnej w gminie ▪ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak w gminie grup i instytucji wsparcia dziennego działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym, w tym usługi opiekuńcze ▪ brak dostępu osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie ▪ niewielka skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ ograniczone możliwości kontynuowania aktywności zawodowej przez seniorów ▪ brak dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych ▪ deficyt wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ dobra dostępność domów pomocy społecznej, w tym DPS-ów w Skwirzowej i Ostrowcu Świętokrzyskim ▪ brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba osób starszych w gminie ▪ niski poziom życia osób starszych ▪ niewielki udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych

<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Krzcinie, Warsztatów Terapii Zajęciowej w Śmiechowicach i Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Hospicjum Ojca Pio w Tarnobrzegu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych
---	---

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w OPS-ie ▪ odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ▪ wykwalifikowana kadra zajmująca się osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz dziećmi i młodzieżą ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej, w tym w zakresie kultury, promocji gminy, pomocy rodzinie, sportu, dziedzictwa kulturowego; podejmowanie z nimi współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostatecznie rozwinięta infrastruktura socjalna w gminie, m.in. brak lokali socjalnych i mieszkań chronionych ▪ brak wolontariatu w gminie; niska aktywność młodego pokolenia

<ul style="list-style-type: none"> ▪ nawiązywanie współpracy z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępność szkoleń dla kadry OPS-u ▪ dalsze wsparcie rodzin ze strony asystenta rodziny ▪ rosnący poziom wykształcenia i kwalifikacji społeczności lokalnej ▪ tworzenie odpowiednich warunków do wykorzystywania potencjału społecznego mieszkańców gminy ▪ świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ wspieranie i rozwijanie działalności organizacji pozarządowych ▪ włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba odbiorców pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ▪ wzrost problemów związanych z polityką społeczną z uwagi na niekorzystne tendencje demograficzne (starzenie się społeczeństwa) ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ niespójność prawa i trudności w jego interpretacji ▪ polityka społeczna nadal ukierunkowana na dystrybucję świadczeń pieniężnych a nie na pomoc w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej ▪ wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ niewielki udział mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Łoniów, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- występujące, mimo spadku w 2014 roku bezrobocia, zjawisko ubożenia mieszkańców gminy, co wymaga kontynuowania działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej, w tym pozostających bez pracy, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo), udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, pozyskiwanie

inwestorów tworzących nowe miejsca pracy, wspieranie rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych, lepsze wykorzystanie posiadanych przez gminę walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych oraz powiększenie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych;

- zwiększająca się liczba rodzin zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co świadczy o potrzebie udzielenia im odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze ich edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym do placówek wsparcia dziennego;
- problemy alkoholizmu i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej oraz wspierania ruchu samopomocowego – tworzenia grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie;
- zmiany demograficzne prowadzące do starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności, co m.in. wymaga zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz opieki medycznej, podjęcia działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora, rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania występujących barier oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- nieodpowiednia dostępność opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej, co wskazuje m.in. na konieczność zwiększenia dostępu do specjalistycznych usług medycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji, oraz kontynuowania działalności prozdrowotnej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością oraz poprawę stanu bezpieczeństwa na drogach;

- rozwijanie kapitału społecznego i ludzkiego poprzez wzmacnianie lokalnych służb społecznych, wspieranie sektora obywatelskiego oraz rozwijanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2016-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia, pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, a także wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
- 2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych:** usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
- 3. Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- 4. Rozwijanie kapitału społecznego i ludzkiego** poprzez wzmacnianie lokalnych służb społecznych, wspieranie sektora obywatelskiego oraz rozwijanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Łoniów w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 jest **wzmacnianie rodzin, stwarzanie jej członkom możliwości rozwoju, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej**. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia. 2. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. 3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny. 2. Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, w tym finansowej i rzeczowej (np. w postaci posiłku, żywności). 3. Kontynuowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej. 4. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym Spółdzielni Socjalnych „Łoniowianka” i „Od Nowa”. 5. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości; tworzenie warunków do rozwoju usług i handlu. 7. Wspieranie w gminie rolnictwa i zatrudnienia w rolnictwie, w tym gospodarstw wiejskich prowadzących kwatery agroturystyczne lub inne formy turystyki wiejskiej, a także edukowanie i informowanie rolników o możliwościach specjalizacji gospodarstw rolnych i pozyskania środków finansowych z funduszy unijnych. 8. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, w tym turystyki pieszej, rowerowej, pielgrzymkowej oraz agroturystyki, przy wykorzystaniu walorów gminy. 9. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (zbiórki żywności, odzieży, środków czystości). 10. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego. 11. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami funkcjonującymi poza gminą, np. ze Schroniskiem dla bezdomnych mężczyzn Caritas Diecezji Sandomierskiej w Sandomierzu. 12. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 13. Powiększenie zasobów mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych. 14. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz udzielaniem wsparcia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i wykluczonym społecznie, np. ze Spółdzielniami Socjalnymi „Łoniowianka” i „Od Nowa”, Stowarzyszeniem Miłośników Sanktuarium Maryjnego, Kołami Parafialnymi Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej, Stowarzyszeniem na rzecz Rozwoju Wsi Wnatorów.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.

3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystenta rodziny.
4. Udzielanie przez OPS i Urząd Gminy pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.
5. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej, mediacji, warsztatów psychoedukacyjnych.
6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz organizowanie wypoczynku.
8. Poszerzanie i modernizowanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. rozwijanie obiektów i terenów kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, tworzenie stref rekreacji, ścieżek rowerowych, szlaków spacerowych i miejsc spotkań.
9. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic wiejskich w poszczególnych miejscowościach.
10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi, w tym z organizacjami zajmującymi się wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej, sportu i rekreacji.
12. Zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dziecka w gminie, w tym pomiędzy placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policją, sądem rejonowym i kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi i kościołem.

<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 3.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień funkcjonującymi poza gminą, np. z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Współuzależnień Przychodnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Tarnobrzegu, z Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Poradnią Leczenia Uzależnień w Sandomierzu oraz Miejskim Ośrodkiem Rozwoju Osobistego w Sandomierzu. 2. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, m.in. w ramach funkcjonującego w gminie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych. 3. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 4. Wspieranie działań mających na celu utworzenie w gminie grup samopomocowych dla osób uzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie. 5. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie. 6. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 7. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. 8. W razie konieczności zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia; m.in. podejmowanie współpracy w tym zakresie z Punktem Interwencji Kryzysowej w Sandomierzu, Domem Samotnej Matki i Ofiar Przemocy w Wiernej Rzece, Schroniskiem dla Kobiet Caritas Diecezji Kieleckiej w Kielcach, Schroniskiem dla Kobiet Ofiar Przemocy Polskiego Czerwonego Krzyża w Kielcach, Schroniskiem dla Kobiet Towarzystwa Brata Alberta w Opatowie oraz Domem dla Matek z Dziećmi Wspólnoty „Chleb Życia” w Nagorzycach. 9. Kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych. 10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
<p>Czas realizacji</p>	<p>Lata 2016-2020.</p>

Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, w tym Schronisko dla bezdomnych mężczyzn Caritas Diecezji Sandomierskiej w Sandomierzu, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnień Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Tarnobrzegu, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Leczenia Uzależnień w Sandomierzu, Miejski Ośrodek Rozwoju Osobistego w Sandomierzu, ośrodki wsparcia, w tym Punkt Interwencji Kryzysowej w Sandomierzu, Dom Samotnej Matki i Ofiar Przemocy w Wiernej Rzece, Schronisko dla Kobiet Caritas Diecezji Kieleckiej w Kielcach, Schronisko dla Kobiet Ofiar Przemocy Polskiego Czerwonego Krzyża w Kielcach, Schronisko dla Kobiet Towarzystwa Brata Alberta w Opatowie, Dom dla Matek z Dziećmi Wspólnoty „Chleb Życia” w Nagorzycach, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Miłośników Sanktuarium Maryjnego w Sulisławicach, Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności, Koła Parafialne Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej w Chodkowie, Łoniowie i Sulisławicach, Spółdzielnie Socjalne „Łoniowianka” i „Od Nowa”, Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Wnorów, Gminny Klub Sportowy „Agrikola”, Gminny Klub Sportowy „Świniary”, jednostki ochotniczej straży pożarnej, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ wzrost aktywności gospodarczej i zawodowej w gminie, ▪ wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ niższy odsetek rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ skuteczniejsze wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.
--	---

Cel strategiczny 2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług. 2. Tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 3. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. przy współpracy ze Stowarzyszeniem Aktywnej Społeczności w Świniarach Starych, Kołami Parafialnymi Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej w Chodkowie, Łoniowie i Sulisławicach oraz Kołem Gospodyń Wiejskich w Trzebieśławicach; podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora. 4. Wspieranie przedsięwzięć aktywizujących i wykorzystujących potencjał seniorów i osób niepełnosprawnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z funkcjonującymi w gminie organizacjami pozarządowymi, w tym ze Stowarzyszeniem Aktywnej Społeczności w Świniarach Starych, Kołami Parafialnymi Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej w Chodkowie, Łoniowie i Sulisławicach oraz Kołem Gospodyń Wiejskich w Trzebieśławicach. 5. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, ułatwieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 6. Zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych na terenie gminy oraz podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi

	<p>w tym zakresie spoza gminy, np. z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Śmiechowicach.</p> <p>7. Zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.</p> <p>8. Podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, np. z zakładami opieki zdrowotnej, w tym Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Zakładem Opiekuńczo-Lecznym Hospicjum Ojca Pio w Tarnobrzegu, domami pomocy społecznej, w tym z Domami Pomocy Społecznej w Skwirzowej i Ostrowcu Świętokrzyskim, ośrodkami wsparcia, w tym ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Krzcinie, placówkami rehabilitacyjnymi, w tym z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Śmiechowicach, a także ze Stowarzyszeniem Aktywnej Społeczności w Świniarach Starych, Kołami Parafialnymi Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej w Chodkowie, Łoniowie i Sulisławicach oraz Kołem Gospodyń Wiejskich w Trzebieśławicach.</p> <p>9. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadgimnazjalne spoza gminy, niepubliczne placówki ochrony zdrowia, w tym Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Opiekuńczo-Leczny Hospicjum Ojca Pio w Tarnobrzegu, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Śmiechowicach, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Krzcinie, domy pomocy społecznej, w tym Domy Pomocy Społecznej w Skwirzowej i Ostrowcu Świętokrzyskim, instytucje rządowe, pracodawcy, Koła Gospodyń Wiejskich, w tym Koło Gospodyń Wiejskich w Trzebieśławicach, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności w Świniarach Starych, Koła Parafialne Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej w Chodkowie, Łoniowie i Sulisławicach, kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ dostęp do kształcenia integracyjnego, ▪ wzrost liczby osób usprawionych i zatrudnionych.
-----------------------	---

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.

Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Niepubliczne placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, w tym jednostki ochotniczej straży pożarnej, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ skuteczniejsza pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Rozwijanie kapitału społecznego i ludzkiego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie lokalnych służb społecznych. 2. Wspieranie sektora obywatelskiego oraz rozwijanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach, oraz, w razie potrzeby, jej poszerzenie. 2. Zatrudnianie asystentów rodziny. 3. W razie potrzeby i możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 5. Kontynuowanie współpracy z przedstawicielami innych dyscyplin w celu skuteczniejszego reagowania na występujące problemy społeczne, w tym przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. 6. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych. 7. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
<p>Czas realizacji</p>	<p>Lata 2016-2020.</p>
<p>Realizatorzy</p>	<p>Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.</p>
<p>Partnerzy w realizacji</p>	<p>Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Kielcach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.</p>
<p>Prognoza zmian</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielenokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Łoniów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów (poniżej zaprezentowano propozycje projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią przez przedstawicieli funkcjonujących w gminie instytucji i organizacji), które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Projekt 1.

nazwa projektu	Konferencja historyczno-regionalna pt. „Nad wszystko inne, ceń strony rodzinne” – spotkanie organizowane cyklicznie
wnioskodawca projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gimnazjum w Publicznym Zespole Szkół w Łoniowie, ▪ Zespół Nauczycieli Humanistów.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności w Świniarach Starych, ▪ Sandomierski Szlak Jabłkowy, ▪ ludowi twórcy z terenu gminy, ▪ Gminny Ośrodek Kultury w Łoniowie, ▪ sołectwa gminy Łoniów.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kształtowanie poczucia przynależności do środowiska lokalnego, regionu i kraju, ▪ budowanie więzi międzyludzkich, ▪ rozbudzanie zainteresowań przeszłością i rozwijanie myślenia historycznego,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nabycie umiejętności aktywnego i twórczego spędzania czasu wolnego.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uczniowie Gimnazjum i Szkoły Podstawowej w Publicznym Zespole Szkół w Łoniowie, ▪ mieszkańcy gminy Łoniów.

Projekt 2.

nazwa projektu	„Zdrowie dla seniorów”
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie Aktywnej Społeczności w Świniarach Starych.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Sandomierskiej w Sandomierzu, Koło w Łoniowie, ▪ Urząd Gminy Łoniów, ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa stanu zdrowia seniorów, ▪ zapewnienie dostępu do specjalistów i rehabilitacji, ▪ organizowanie bezpłatnych wyjazdów na basen.
beneficjenci projektu	Członkowie Stowarzyszenia, kobiety, mężczyźni, młodzież.

Projekt 3.

nazwa projektu	Gminna Akcja Profilaktyczna „Nad wszystko inne, ceń więzi rodzinne. Zdrowe więzi – zdrowa rodzina”
wnioskodawca projektu	Publiczny Zespół Szkół w Łoniowie.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ szkoły z terenu gminy Łoniów, ▪ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łoniowie, ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie, ▪ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sandomierzu.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uświadomienie znaczenia rodziny dla każdego człowieka, ▪ wzmocnienie więzi rodzinnych, ▪ propagowanie pozytywnych postaw w życiu rodzinnym, ▪ promowanie zdrowych więzi i dobrych relacji w rodzinie, ▪ uświadamianie, że profilaktyka to także spotkania z drugim człowiekiem w atmosferze życzliwości i empatii, ▪ integracja środowiska szkolnego i lokalnego.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uczniowie Publicznego Zespołu Szkół w Łoniowie, ich rodzice i dziadkowie, ▪ środowisko lokalne.

Projekt4.

nazwa projektu	„Boisko dla każdego”
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Wnorów.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none">▪ Urząd Gminy Łoniów,▪ mieszkańcy wsi Wnorów.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none">▪ promowanie zdrowego trybu życia,▪ organizowanie czasu wolnego,▪ promowanie sportu wśród dzieci i młodzieży.
beneficjenci projektu	Dzieci i młodzież z miejscowości Wnorów (ok. 30 osób).

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków planowanych w budżecie gminy na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020 (szacunkowa wielkość wydatków)

2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
6.080.000 zł	6.180.000 zł	6.280.000 zł	6.380.000 zł	6.480.000 zł

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Łoniowie.

Środki finansowe na realizację zapisów strategii będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Gminy.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba mieszkań komunalnych, w tym socjalnych,
- liczba rodzin objętych pracą socjalną,

- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi i zasiłkami szkolnymi,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu informacyjno-konsultacyjnego,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,

- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 4.:

- liczba pracowników OPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015	31
Tabela 2. Placówki kulturalne w gminie w 2014 roku	34
Tabela 3. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku	35
Tabela 4. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2014 roku	35
Tabela 5. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	42
Tabela 6. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	50
Tabela 7. Sprawcy przestępstw popełnionych w gminie w 2014 roku	53
Tabela 8. Kadra OPS i jej kwalifikacje w 2014 roku	54
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014.....	55
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2012-2014.....	59
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014	63
Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014	64
Tabela 13. Instytucje wsparcia w gminie	64
Tabela 14. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy.....	65
Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie	68
Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020 (szacunkowa wielkość wydatków)	106

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014	19
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2012-2014	20
Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014 według typu i kierunku migracji	21
Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014	22
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014.....	22
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku	23
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014.....	25
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku	25
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*	27
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014	27
Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie sandomierskim, w województwie świętokrzyskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %).....	28
Wykresy 14-17. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia	29
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2014 roku	37
Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2014 roku	37
Wykres 20. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w 2014 roku	38
Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	39
Wykres 22. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	39
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	40
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	40
Wykres 25. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOON w Sandomierzu do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2014	41
Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014.....	43

Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2012-2014.....	44
Wykres 28. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Łoniowie w latach 2012-2014	47
Wykres 29. Rodziny i osoby w rodzinach objęte pomocą społeczną w gminie z powodu alkoholizmu i przemocy w rodzinie w latach 2012-2014	49
Wykres 30. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku	52
Wykres 31. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia	57
Wykres 32. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie ..	57
Wykres 33. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne	57
Wykres 34. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne	57
Wykres 35. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)	58
Wykres 36. Warunki życia w gminie	70
Wykres 37. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	71
Wykres 38. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	72
Wykres 39. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	73
Wykres 40. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? ..	73
Wykres 41. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	74
Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	74
Wykres 43. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	75
Wykres 44. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	75
Wykres 45. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	76
Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	76

Wykres 47. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	77
Wykres 48. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	78
Wykres 49. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	78
Wykres 50. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	79
Wykres 51. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	79
Wykres 52. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	80
Wykres 53. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	80
Wykres 54. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	81
Wykres 55. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	81
Wykres 56. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	82
Wykres 57. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	82
Wykres 58. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....	83

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wprowadza obowiązek opracowania i realizację Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej i innych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który wskazuje trudności społeczne z jakimi borykają się mieszkańcy gminy oraz ich potrzeby. Jest dokumentem, który wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych.

Przewodniczący Rady Gminy

Antoni Szpak